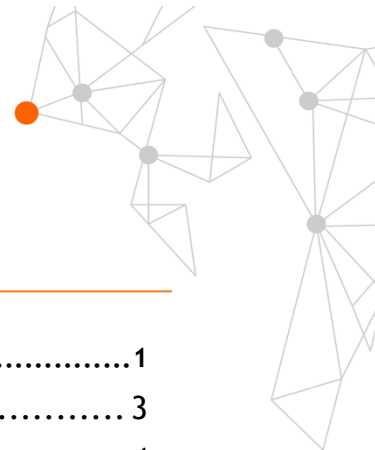

Översyn av träffpunkterna Reactor & Ungdomens hus

RINKEBY-KISTA
STADSDELSFÖRVALTNING

Rapport
2020-10-30

Innehållsförteckning

ÖVERGRIPANDE SAMMANFATTNING	1
SAMMANFATTANDE REKOMMENDATIONER	3
BAKGRUND, UPPDRAG & ANSATS	4
BAKGRUND.....	4
UPPDRAG	4
ANSATS	4
METODOLOGISKT TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	5
KVALITATIV UNDERSÖKNING KRING REACTOR & UNGDOMENS HUS	6
SAMMANFATTNING AV GENOMFÖRDA INTERVJUER	6
KEKS LOGGBOK - STATISTISK GENOMGÅNG.....	12
ENKÄTUNDERSÖKNING BLAND UNGDOMAR I STADSDELEN	17
UNDERSÖKNINGEN.....	17
RESPONDENTER	17
BESÖKSFREKVENNS	18
BESÖKSORSAK	21
BESÖKARE: AKTIVITETER IDAG	23
BESÖKARE: ÖNSKADE AKTIVITETER	24
BESÖKARE: VIKTIGT FÖR BESÖK.....	24
ICKE-BESÖKARE: ORSAK	25
KÄNNEDOM FRITIDSAKTIVITETER	28
FRITIDSINTRESSEN	30
INTRESSEN I NÄRHETEN	33
NÄRHET: ÖNSKADE AKTIVITETER	35
UTBLICK MOT OMVÄRLDEN	36
FORSKNING OM UNGAS FRITID.....	36
OMVÄRLDSEXEMPEL: ARENA SATELLITEN	38
OMVÄRLDSEXEMPEL: MIXGÅRDEN HAMMARKULLEN.....	39
OMVÄRLDSEXEMPEL: ALBYS HJÄRTA	40
OMVÄRLDSEXEMPEL: UNGDOMENS HUS 1200 KVADRAT	41
OMVÄRLDSEXEMPEL: TRAINSTATION VIVALLA.....	42
SAMMANFATTANDE SLUTSATSER.....	43
REKOMMENDATIONER	47
BILAGA 1 - TIDIGARE UTREDNINGAR.....	51
TRE NEDSLAG	51
UNGDOMENS HUS 2016	51
REACTOR 2018	52
TJEJERS EGENMAKT: 2017	52
BILAGA 2 - ENKÄT.....	53
BILAGA 3 - RESPONDENTFÖRTECKNING	55

Övergripande sammanfattning

Mycket viktig verksamhet...

Stadsdelen Rinkeby-Kista präglas, mer än andra stadsdelar, av socio-ekonomisk utsatthet, vilken tar sig uttryck bland annat genom en högre grad osäkra anställningar, inslag av kriminalitet, samt en förhållandevis utbredd trångboddhet. Det finns vidare indikationer på att förenings-engagemanget bland ungdomar i stadsdelen (16-19 år) är lägre än i andra stadsdelar. Detta medför att möjligheten att knyta extrafamiljära kontakter är begränsad i förhållande till andra stadsdelar.

Mot bakgrund av detta utgör träffpunkterna Reactor i Husby och Ungdomens hus i Rinkeby viktiga verksamheter för många av stadsdelens ungdomar. Träffpunkterna har potential att utgöra en arena där besökande ungdomar förskansar sig färdigheter, samverkar med andra, och upplever en känsla av trygghet och, framförallt, självkänsla.

...men ett omtag behövs

Emellertid behövs det tas ett omtag kring verksamheten på träffpunkterna. Först och främst finns det en förtroendebrist mellan träffpunkterna (ungdomar såväl som medarbetare) och förvaltningen samt den politiska ledningen. Vi kan även se brister i rutiner vid träffpunkterna, vilket har en orsak i avsaknad av ett nära ledarskap. Det har saknats övergripande mål med träffpunkterna, vilket har lett till att verksamheten i perioder till stor del har "styrts sig själva".

Vidare framförs det att det finns en upplevd trygghetsproblematik kring träffpunkterna. En överväldigande majoritet av de som besöker träffpunkterna är män, och det finns en uppfattning om att verksamheten på träffpunkterna huvudsakligen utgörs av ostrukturerat "häng".

För att nå fler målgrupper i området och säkerställa att de besökande ungdomarna utvecklas krävs ett större mått av aktivitetsorienterat, främjande och strukturerat innehåll i verksamheten. En verksamhet som är baserad på förväntningar och stöd.

Behov av att nå fler...

Översynen inkluderar en enkätundersökning vilken 504 ungdomar har besvarat. Över 17 procent av stadsdelens ungdomar i åldern 16-19 har medverkat i enkäten.

Över två tredjedelar av de som besvarat enkäten anger att de aldrig besöker någon av träffpunkterna. Av de 283 svarande kvinnorna anger nästan 80 procent, 222 svarande, att de aldrig besöker träffpunkterna. Endast 1,5 procent av kvinnorna i undersökningen anger att de besöker träffpunkterna åtminstone en gång i veckan. Detta är ett utvecklingsområde som, bland andra, lyfts även av tidigare utredningar.

Majoriteten av de som besöker träffpunkterna har som huvudsaklig ambition att umgås med vänner. Av de 355 svarande som aldrig besöker träffpunkterna anger 45,8 procent att andra intressen tar upp deras tid. Samtidigt anger 43,9 procent av de medverkande i

enkäten, vilket motsvarar 219 personer, att man har dålig, eller helt saknar, kunskap om de fritidsaktiviteter som erbjuds i området.

...genom främjande och struktur

Forskning på ungdomars engagemang i fritidsaktiviteter visar på ett positivt samband mellan graden av struktur i aktiviteten och ungdomens studieresultat och ambitioner. Vidare visar en undersökning av liknande verksamheter runtom i Sverige att en nyckelfaktor i att skapa en framgångsrik verksamhet är just att tillhandahålla en främjande, aktivitetsorienterad verksamhet som bygger på, och förutsätter, de deltagande ungdomarnas engagemang och delaktighet. Detta har även potential att attrahera nya besökare.

För att motverka stigmatisering och eventuell trygghetsproblematik beskrivs en tydlig tjänstepersonsroll och en aktiv marknadsföring vara framgångsfaktorer. Vidare lyfts betydelsen av samverkan med andra aktörer i området som också möter målgruppen.

Sammanfattande rekommendationer

Baserat på underlaget från genomförda intervjuer, enkätundersökning, samt utblick mot omvärlden beträffande forskning och andra liknande verksamheter lämnas följande åtta rekommendationer:

1. Etablera en tydlig målbild

Det omtag som krävs för träffpunkterna måste ha utgångspunkt i en tydlig målbild, vilken delas av samtliga berörda parter.

2. Säkerställ ett nära ledarskap

För att svara upp mot de ökade förväntningar en tydligare målbild för med sig krävs utveckling av metoder och arbetssätt. Detta nödvändiggör ett nära ledarskap.

3. Förtydliga tjänstepersonsrollen

För att förtydliga förväntningarna på medarbetare och skapa förtroende för verksamheten som helhet behöver rollen som tjänsteperson tydliggöras på träffpunkterna.

4. Skapa en främjande, aktivitetsorienterad verksamhet

Träffpunkterna behöver göra en resa mot en mer strukturerad, främjande och aktivitetsorienterad verksamhet där besökande ungdomar förväntas ta ansvar för aktiviteter.

5. Säkerställ kompletterande kompetenser och heterogenitet i personalstyrkan

För att lyckas med en främjande aktivitetsorienterad verksamhet med en målgrupp som har olika förutsättningar och behov krävs en personalgrupp med olika och kompletterande kompetenser.

6. Involvera fler kvinnor i träffpunkterna

Andelen kvinnliga besökare på träffpunkterna behöver stärkas. För att realisera detta krävs struktur, jämnare könsfördelning bland medarbetare samt i synnerhet en förändrad bild av träffpunkterna.

7. Utveckla lokalerna i samverkan

Båda träffpunkterna är i behov av utvecklade lokaler för att kunna bedriva en ändamålsenlig verksamhet.

8. Inkludera och skapa förtroende

Utveckla och ”bygg” Rinkeby-Kistas framtida träffpunkter i samverkan och dialog med stadsdelens ungdomar.

Bakgrund, uppdrag & ansats

Detta kapitel redogör kortfattat för bakgrunden till uppdraget, målsättningen med uppdraget, samt tillvägagångssätt för genomförandet av uppdraget.

Bakgrund

Stadsdelen beslöt under 2020 att låta genomföra en utredning och genomlysning av de två träffpunkter som finns inom stadsdelen för ungdomar i 16–19 års ålder. Tidigare utredningar har gjorts av träffpunkterna. Dessa presenteras i summerad form i bilaga 1 – tidigare utredningar.

Stadsdelens träffpunkter har i nuvarande utformning funnits under lång tid, och har från tid till annan upplevt vissa utmaningar. För att kvalitetssäkra och utveckla verksamheterna fattades beslut om en översyn för att säkerställa verksamhetens utveckling.

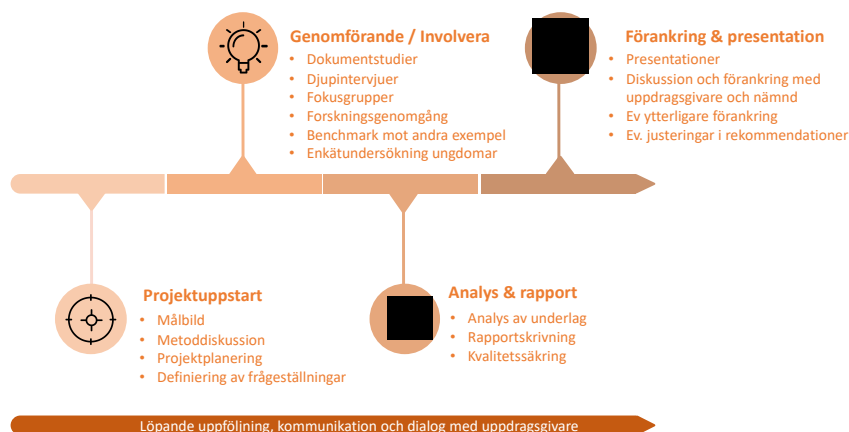
Ungas behov och önskemål ändras med tiden och verksamheterna behöver ständigt förhålla sig till de behov samt de målsättningar med verksamheten som finns från stadsdelen.

Uppdrag

I uppdraget ingår att genomlysna verksamheterna utifrån ett nuläge och komma med förslag på framtida utveckling för att förstärka verksamheterna mot stadsdelens ungdomar. Genomlysningen grundas på nulägesanalys av verksamheterna, framtidsidéer från stadsdelens ungdomar och från omvärldsaktörer, samt forskning och framgångsrika exempel från andra liknande verksamheter. Målsättningen är att utifrån en samlad analys ta fram konkreta förslag på utveckling för att verksamheterna ännu bättre ska kunna möta målgruppen ungdomar 16–19 år inom stadsdelen Rinkeby-Kista.

Ansats

Uppdraget inleddes med projektuppstart där bland annat frågeställningar definierades. Därefter följde genomförandefasen, vilken inkluderade dokumentstudier, intervjustudier, fokusgrupper, forskningsgenomgång, benchmark samt en omfattande enkätundersökning. När genomförandefasen var genomförd följde analysfasen, där underlaget analyserades och föreliggande rapport tog form. Denna rapport presenterades och förankrades sedan med uppdragsgivare och nämnd.

Metodologiskt tillvägagångssätt

Genomförandefasen vilar huvudsakligen på tre ben. Dessa är

Djupintervjuer & fokusgrupper

Inom ramen för uppdraget har djupintervjuer genomförts med berörda chefer, medarbetare och politiker inom stadsdelen, men också med ungdomar och en stor mängd aktörer som har kontakt med stadsdelens ungdomar. Totalt har ca 50 djupintervjuer genomförts.

Djupintervjuerna har varit semistrukturerade till sin karaktär, i det avseende att de har utgått från ett antal fördefinierade frågor men med utrymme för intervjupersonen att själv lyfta, för uppdraget, relevanta områden.

I tillägg har ett flertal fokusgrupper genomförts med ungdomar inom stadsdelen.

En fullständig respondentförteckning biläggs till denna rapport.

Enkätundersökning

I tillägg till djupintervjuer har en enkätundersökning genomförts bland ungdomar (16–19 år) i stadsdelen. Totalt 1377 ungdomar fick möjlighet att besvara enkäten. 504 ungdomar besvarade enkäten. Efter rensning av enkätsvar (över-/underåriga, samt icke boende i stadsdelen) kvarstod 443 svar – vilket motsvarar drygt 17 procent av stadsdelens samtliga ungdomar i åldersgruppen 16–19 år.

Omvärldsanalys

I tillägg till kvalitativa intervjuer och enkätundersökning har också en omvärldsanalys genomförts. Denna har fokuserat på för frågeställningarna relevant forskning, men också inkluderat lärdomar från andra ungdomsverksamheter riktade mot målgruppen som bedömts varit särskilt framgångsrika i utveckling, innehåll och värdeskapande aktiviteter.

Kvalitativ undersökning kring Reactor & Ungdomens hus

Detta kapitel innehåller en summering för det som har framförts i de intervjuer och i de fokusgrupper som har genomförts inom ramen för uppdraget. Därtill innehåller kapitlet en redogörelse för den verksamhetsstatistik som har rapporterats in från träffpunkterna via den loggbok som tillhandahålls via KEKS-nätverket.

Sammanfattning av genomförda intervjuer

En central del i denna översyn är information insamlad genom djupintervjuer och fokusgrupper med berörda personer som är verksamma i, eller i anslutning till, träffpunkterna Reactor och Ungdomens hus. Nedan följer en summering av det som har framkommit i det femtiotal intervjuer och de fokusgrupper som har genomförts.

Otydligt uppdrag

Det finns en samstämmighet bland både förtroendevalda, förvaltningsledning, samt medarbetare om att uppdraget för träffpunkterna är otydligt. Otydligheten i målsättning leder till oklarhet kring syfte och innehåll i verksamheten, exempelvis i frågan huruvida fokus ska vara på öppen verksamhet ("häng") eller strukturerad, planerad verksamhet.

Vilken målgrupp som är i fokus och kraven på medarbetare på träffpunkterna blir också otydligt utifrån bristande målsättning. Det finns med andra ord en oklarhet i huruvida verksamheten ska vara riktad mot alla stadsdelens ungdomar eller huvudsakligen fokusera på vissa ungdomar.

Svagt ledarskap

Det upplevs från många parter, både internt i förvaltningen, likväl som från aktörer i omvärlden och från medarbetare, som att ledarskapet för träffpunkterna har varit bristfälligt. Detta, parallellt med en otydlig målsättning, anses ha påverkat träffpunkterna negativt, bland annat avseende utveckling av både medarbetare och verksamhet. Gällande Reactor har också förändringar i organisatorisk tillhörighet genom åren skapat otydlighet avseende övergripande ansvar och vem som styr verksamheten.

Tillåtits göra vad man vill

Brister i ledarskap har inneburit att verksamheterna tillåtits och/eller tvingats "sköta sig själva". En viss resignation har, av flera skäl (som vi återkommer till), inneburit att man fjärrmat sig mot stadsdelsförvaltningen och ledningen. Bland annat har det inneburit brister i att föra statistik och dokumentation av verksamheten och brister i att identifiera sig som anställd vid verksamheten genom att bära arbetskläder. Det påtalas även att medarbetare, till viss del, själva styrt över arbetstid och att man "täckt upp för varandra" om man exempelvis kommer sent eller inte infinner sig. Regler och riktlinjer som finns sägs inte ha följts fullt ut. Detta anses ha haft påverkan på verksamhetsutövning och legitimitet.

Bristande uppföljning

Uppföljningen och dokumentationen av träffpunkterna är i behov av utveckling. Medarbetare påtalar själva att besöksstatistik förs, åtminstone i perioder, bristfälligt. Vidare framförs att besöksstatistik inte efterfrågas.

Bristande dokumentation för med sig svårigheter i att kartlägga verksamheten, och att driva aktiv utveckling. Därtill skapas utrymme för olika aktörer att bilda sig olika uppfattningar av verksamheterna, oavsett den faktiska sanningshalten i dessa bilder. Exempelvis har politik och förvaltningsledning en annan bild av verksamheten än medarbetarna. Vilken bild som är den ”sanna” är svår att bekräfta. Olika bilder, och kommunikationen av dessa, skapar en klyfta mellan medarbetare och ledning.

Tjänstepersonsrollen

Det finns från många en bild av att medarbetarna vid träffpunkterna har distanserat sig från rollen som anställda av stadsdelen och att man är mer ”kompis” med de besökande ungdomarna. Detta uttrycks av förvaltningsrepresentanter, men också av polisen. I anslutning till dessa diskussioner lyfts vikten av att som ungdomscoach vara tydlig i sin ledarroll och tydliggöra att man är där som anställd av kommunen, vilket exempelvis medför rapporteringsskyldighet vid misstanke om att någon far illa, anmäla brottsmisstanke, etc. Ungdomscoacherna behöver vara tydliga med att sätta gränser, och vara vuxna förebilder.

Parallellt framförs det från medarbetare vid träffpunkterna att distansen mellan stadsdelen och medarbetare på träffpunkterna är stor, och att brister i ledarskap har medfört utrymme för avvikelser från en tydlig tjänstepersonsroll.

Homogena kompetenser

Det uppges i samtal att medarbetarna vid träffpunkterna har en relativt homogen bakgrund. En del av medarbetarna har också själva tidigare varit besökare på träffpunkterna. Vikten av kompletterande kompetenser beskrivs som betydelsefull för att på bästa sätt kunna stödja ungdomar med skiftande behov och förutsättningar.

Beroende på målsättning och syfte med verksamheten, och därmed innehåll och aktiviteter, uppges kompletterande kompetenser behövas. Kompletterande kompetenser som uttrycks behövas är bland annat socionomer och olika former av pedagoger. Olika kompetenser påtalar också skapa en mer utvecklande miljö för medarbetarna som kan lära av, och stödja, varandra.

Samtidigt upplever delar av medarbetarna att man ej har möjlighet att använda och utveckla den kunskap man besitter från tidigare studier och tidigare erfarenheter.

Lokal förankring

Medarbetare vid träffpunkterna har stark lokal förankring och kännedom om både området och ungdomarna. Detta lyfts av vissa, inte minst medarbetarna själva, som viktigt för att lyckas i rollen. ”Kommer man inte härifrån så förstår man inte det som händer”.

Rinkeby-Kista beskrivs av många av de intervjuade som ett utmanande område. Det påtalas av flera av de intervjuade att det utifrån detta perspektiv kan vara utmanande, och eventuellt medföra en utsatthet, att både vara starkt lokal förankrad och samtidigt iklä sig rollen som ”normsättare” och företräda stadsdelen utifrån en tjänstepersonsroll.

Obalanserad könsfördelning

Bristande dokumentation till trots så är den gängse uppfattningen att en stor dominans av killar råder vid träffpunkterna. Detta är en unison bild bland medarbetare, ledning och externa aktörer.

Även bland medarbetare på träffpunkterna råder en stor dominans av manliga ledare, vilket många påtalar får effekt på vilka som besöker verksamheterna. De särskilda tjejkvällar som finns, vilka huvudsakligen drivs av kvinnliga medarbetare, sägs locka förhållandevis många tjejer. Det framförs att det är förvånande att så få tjejer är besökare, särskilt då balansen är avsevärt bättre på ungdomsgårdarna.

Bristande dialog

Förtroendet påverkas av en upplevd bristande dialog mellan inblandade parter. Medarbetare vid träffpunkterna upplever inte att de fått vara med vid beslut kring stora frågor som t ex lokalflytt, eller stängning av verksamhet vid särskilda händelser. Besökande ungdomar delar denna bild, och uppfattar också att de blivit lovade saker från förvaltningens ledning som sedan tagits tillbaka. Vidare påtalar man att man lyft sina synpunkter och presenterat detta vid nämnd, men att beslut ändå fattats utan att ta hänsyn till deras synpunkter.

Förtroendebrist

Relationen mellan förvaltningens ledning och medarbetare på Reactor och på Ungdomens Hus präglas av ett bristande förtroende. Detta påverkas av upplevd begränsad möjlighet till delaktighet i centrala beslut, samt ett stundtals frånvarande ledarskap – beträffande exempelvis flytt, lokalernas utformning, etc.

Parallellt upplever ledningen, och vissa andra, att medarbetare har en tendens att liera sig med ungdomarna, och därmed avvika från rollen som tjänsteperson och leda verksamheten utifrån fattade beslut. Orsaker till detta kan vara brister i ledarskap och en upplevd brist av tydlig målsättning i verksamheten.

Även från ungdomarnas sida finns stor brist i förtroendet mot förvaltningsledningen utifrån upplevelse av att inte bli lyssnade på. ”Är inte verksamheten till för oss – varför lyssnar dom inte i så fall på vad vi vill?”.

Myndighets skepsis

I intervjuer framkommer från både ledning och polis att det förekommer en viss skepsis till myndigheter generellt i området, och kanske särskilt gentemot kommunen och polis. Detta sägs i samtal också delvis inkludera vissa medarbetare vid träffpunkterna, vilket försvårar samverkan och samarbete och har en påverkan på arbete med ungdomarna och innehållet i verksamheten.

För att normalisera förhållandet till myndigheter uppges det vara av betydelse att upprätta en starkare dialog mellan träffpunkterna och förvaltningsledning och polis, samt även ett tydligare och mer närvarande ledarskap i verksamheten.

Begränsad polissamverkan

Samverkan med polisen beskrivs av intervjuade som mycket viktig. Dock påtalas det av många att relationen mellan polis och träffpunkterna är i stort behov av utveckling. Polisen upplever det som att medarbetare, vissa mer än andra, är mer lierade med ungdomarna och har en negativ påverkan på dessa i förhållande till polisen och dess verksamhet. Polisen upplever en brist på respekt och att man snarare försvårar än förenklar samverkan och dialog – såväl vid insatser/ingripanden som utifrån ett relationsbyggande.

Vissa medarbetare, likväl som ungdomar, upplever det å sin sida som att man blir misstrodda, påhoppade och oskyldigt utpekade av polisen som ”kriminella ungdomar” i ett utsatt område. Det finns en upplevelse av att polisen aktivt bidrar till att skapa spänning med ett hårt förhållningssätt vid besök.

Stigmatiserande bild

Det är otvetydigt så att området har utmaningar. I samtal så framkommer det en bild att vissa av de besökande ungdomarna är, eller har koppling till aktivt, kriminella. Det sägs även att det finns medarbetare som ”rör sig med kriminella” och lämpligheten i detta ifrågasätts. Det finns de som går så långt som att kalla träffpunkterna för ”en grogrund för kriminalitet”.

Ingen har i samtalen specificerat omfattning på detta problem, vilket inte enkom är en utmaning för träffpunkterna utan i hela området. Om träffpunkterna ska bedriva en öppen verksamhet – vem är då välkommen så länge man följer uppsatta regler och riktlinjer? Både medarbetare och ungdomar ger uttryck för en upplevd stigmatisering av träffpunkterna, och att ”alla dras över en kam”.

Medarbetarnas arbetssituation

Träffpunkterna, främst Ungdomens hus, har vid tillfällena stängts ner på grund av händelser som skett vid dessa verksamheter, nu senast i januari 2020 då maskerade och beväpnade män tog sig in i verksamheten, vilket föranledde att skyddstopp åberopades av facket.

De finns också bland de intervjuade de som uttrycker att det bland medarbetare finns risk för en ”allmän oro” av att kunna drabbas av repressalier om man skulle påtala eller anmäla eventuella oegentligheter. Detta utifrån att inte ses som ”golare”, särskilt då man har en stark lokal förankring, och känner, och är känd av, många i stadsdelen.

Trygghet bland ungdomar

Det finns en ”allmän”, stigmatiserande, bild av att verksamheterna är, och upplevs som, otrygga för ungdomar att besöka. Detta framkommer i både samtal med polis, stadsdelens ledning, och andra aktörer som intervjuats. Det refereras ofta till de ungdomar som av olika skäl inte uppges besöka verksamheterna, då dessa beskrivs ha tagits över av mindre grupper.

Detta är en bild som inte, huvudsakligen, delas av medarbetare eller av intervjuade ungdomar, inklusive kvinnor, som är frekventa besökare till träffpunkterna. Dock framkommer det en bild bland icke besökande, intervjuade, ungdomar att man upplever viss otrygghet. Inte för att utsättas för något, men att man inte är ”välkommen”. Träffpunkterna upplevs vara dominerade av killar som hänger där i sina ”gäng” där det uppges vara svårt att ta plats.

Föräldrasamverkan

Samverkan med föräldrar bedöms av många intervjuade vara väsentligt för att skapa en god stämning, och en bra verksamhet. Både ur ett samverkans- och ur ett förebyggande perspektiv, men inte minst om oro för enskild individ föreligger, eller vid misskötsel.

Det refereras till att det tidigare fanns viss samverkan med inte minst föräldraförening vid Ungdomens hus, som bland annat drev ett café. Denna operativa samverkan har upphört. Det framkommer i ett flertal intervjuer att samverkan med föräldrar i dagsläget är mycket begränsad, vilket uttrycks med viss oro.

Mer innehåll i verksamheten

På båda träffpunkterna förekommer det en del aktiviteter. De mest förekommande är dans, tjejkvällar, utflykter, spontanfotboll, med vissa inslag av studiestöd. Dessa aktiviteter beskrivs som mycket uppskattade. Det beskrivs att det inte minst på Reactor förekommer mycket mer aktiviteter i de gamla lokalerna, som av både medarbetare och ungdomar uppges ha varit mycket bättre – om än slitna.

Även om ungdomsdrivna aktiviteter sker – festivaler, vissa föreläsningar, etc – så beskrivs dessa som förhållandevis begränsade och att det huvudsakligen är ”häng” – vilket också är det som huvudsakligen efterfrågas av ungdomar, som ofta anför att ”vi har ingen annanstans att vara på” – som präglar verksamheten.

Samtidigt framför medarbetare att man för stadsdelen har påtalat en vilja om att fylla träffpunkterna med mer aktiviteter, men att riktning inte har pekats ut från förvaltningen.

Upplevs stökigt av tjejer

Som framkommit tidigare så uppges betydligt färre tjejer besöka verksamheterna än killar. Intervjuade tjejer upplever i stor utsträckning att det är stökigt och högljutt och att ”killgäng tagit över” och ”tror de äger stället”. Man uppger sig inte fullt ut känna sig välkommen som tjej, med undantag för på tjejkvällarna som uppskattas mycket. Vissa tjejer uppger också att deras föräldrar har en bild av att det är en stökig, och otrygg, miljö. Brist på dialog med föräldrar låter denna bild förstärkas.

Åldersgränser för besökare

Verksamheten riktar sig till stadsdelens ungdomar i åldern 16–19 år, men det framkommer en bild bland många intervjuade att det förekommer att överåriga besöker verksamheterna. Detta ifrågasätts utifrån både ett målgrupps-, men också utifrån ett trygghetsperspektiv.

Polisen uppger att de vid besök/insatser ofta möts av ”betydligt äldre personer”, och att det inte är ovanligt att dessa är uppemot 30 år. Det uppges finnas en bild av att medarbetare tillåter vänner att ”hänga” på träffpunkterna.

Lokalerna

Lokalerna, både Ungdomens hus & Reactor, uppges problematiska – men ur många olika perspektiv. Ungdomens hus sägs ha varit tillfälliga lokaler i snart 10 år, och anses inte vara ändamålsenliga. Många ingångar försvårar för medarbetarna att få en överblick över vilka som rör sig i lokalen. Vidare är lokalens belägenhet, och dess närhet till ungdomsgård och grundskola, inte optimal.

Reactor befinner sig i nya lokaler sedan ett par år, men dessa anses inte av varken medarbetare eller ungdomar vara optimala, bland annat då de är belägna mitt i centrummiljö, och att dessa upplevs som ”kontorslokaler”. Det finns en längtan till ”gamla Reactor”, som hade andra förutsättningar för inte minst fysisk aktivitet.

Viktig verksamhet i området

Bland de intervjuade finns det en enighet om att träffpunkterna behövs i stadsdelen. Stadsdelen präglas mer än andra av trångboddhet och andra former av ekonomisk och social utsatthet. Att från det offentliga sidan kunna erbjuda en plats där ungdomar kan mötas och fokusera på studier, arbetssökande, eller aktiviteter blir följaktligen viktigt.

Bland intervjuade ungdomar finns en viss oro kring att den rådande ”nedstängningen” av Ungdomens hus ska bli permanent. Det finns en viss ”desperation” kring att ha en plats som är ungdomarnas ”plats att vara på”.

Dock skiljer sig bilden av innehåll och målsättning med en sådan verksamhet relativt stort mellan intervjuade. Från ”att det är bra som det är” till att helt annan verksamhet som är mer strukturerad och präglas av högre krav på delaktighet från ungdomarna behövs.

Nystart behövs

Träffpunkternas betydelse för områdets ungdomar är otvetydig, dock präglas båda idag av en bild som till viss del gör gällande att Reactor och Ungdomens hus är otrygga platser, som i värsta fall också utgör en grogrund för kriminalitet.

Målsättningen och ambitionen med verksamheterna upplevs också som otydliga, och träffpunkterna har under i perioder också präglats av både brister i styrning och ledarskap. Detta har skapat en brist i förtroende mellan medarbetare på träffpunkterna och stadsdelens ledning.

För att skapa ett maximalt värde, av de resurser som satsas, för ungdomarna i stadsdelen är den samlade bedömningen att det behövs en nystart för stadsdelens träffpunkter. Detta börjar i att skapa en gemensam målsättning med verksamheten – från politik till besökare.

KEKS loggbok – statistisk genomgång

Följande del beskriver träffpunkterna Reactor och Ungdomens hus. Beskrivningen görs med utgångspunkt i kvantitativa data vilken tillhandahålls via den loggbok som används inom ramen för KEKS-nätverket.

Det bör emellertid redan initialt nämnas att den data som finns tillgänglig i loggboken är avhängig att verksamhetsdata rapporteras in från medarbetare på träffpunkterna. Under de intervjuer som genomförts har det indikerats att loggboken i perioder inte har använts, eller ej använts i önskvärd utsträckning.

Detta medför att den data som följande kapitel bygger på har begränsningar. Med det sagt kan statistiken vara oss behjälpliga i att bilda oss en uppfattning kring exempelvis antal besök, könsbalansen, samt ungdomsproducerad tid. De data som presenteras ska följaktligen betraktas som indikationer snarare än otvetydiga kvantitativa mått på verksamheten.

I KEKS:s loggbok har medarbetarna på träffpunkterna möjlighet att rapportera för följande parametrar:

- Antal deltagare (besökare)
- Antal verksamhetstimmar
- Antal aktiviteter
- Antal timmar ungdomsproducerad tid
- Könsfördelning för besökare
- Åldersfördelning för besökare

Samtliga datapunkter kan delas upp på grupper och öppen verksamhet. Reactor har emellertid ingen registrerad gruppverksamhet i KEKS:s loggbok.

Vi gör i följande del analys baserad på åren 2018 och 2019, och för Reactor även januari och februari 2020 – dvs de två senaste månaderna innan Folkhälsomyndigheten utfärdade rekommendationer och sammankomster med anledning av Covid-19. För Ungdomens hus inkluderas januari 2020, dvs sista månaden innan beslut om skyddstopp av verksamheten fattades.

Reactor

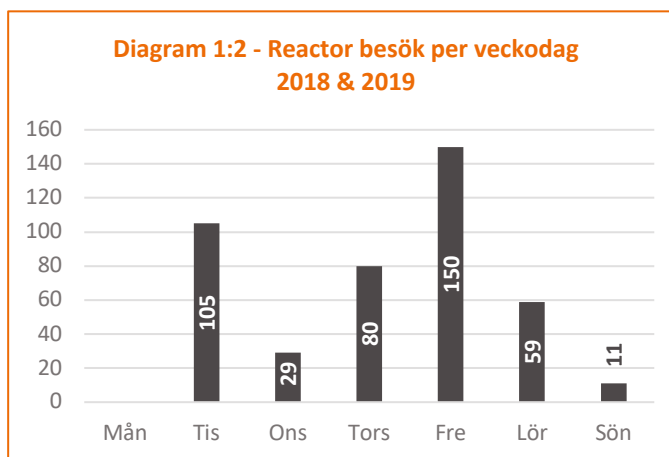
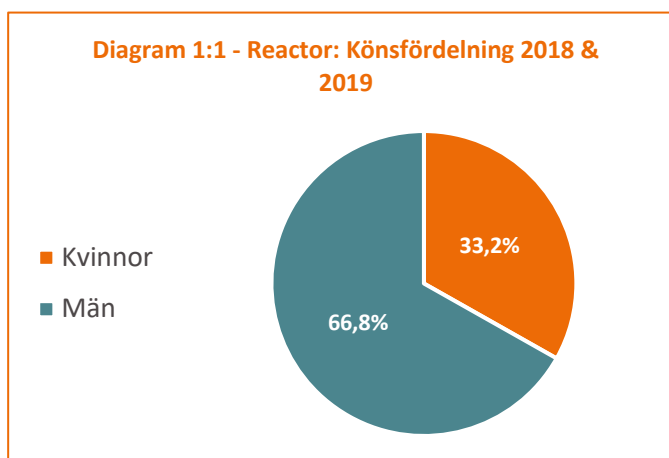
Tabell 1:1 - Reactor	2018	2019	Jan 2020	Feb 2020
Antal deltagare	20	414	573	330
Antal verksamhetstimmar	4 h	14 300 h	110 h	67 h
Antal verksamhetstimmar per vecka (4v/m; 52v/år)	Ca 0 h	275 h	22,5 h	16,8 h
Antal aktiviteter	1	40	24	13
Antal timmar ungdomsproducerad tid	0 h	0 h	0 h	0 h

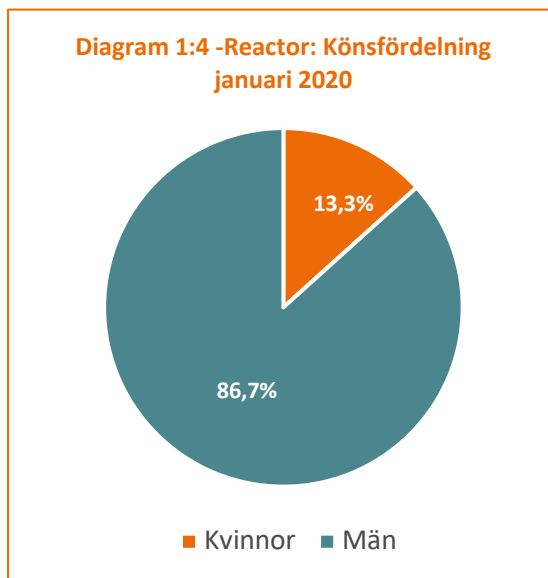
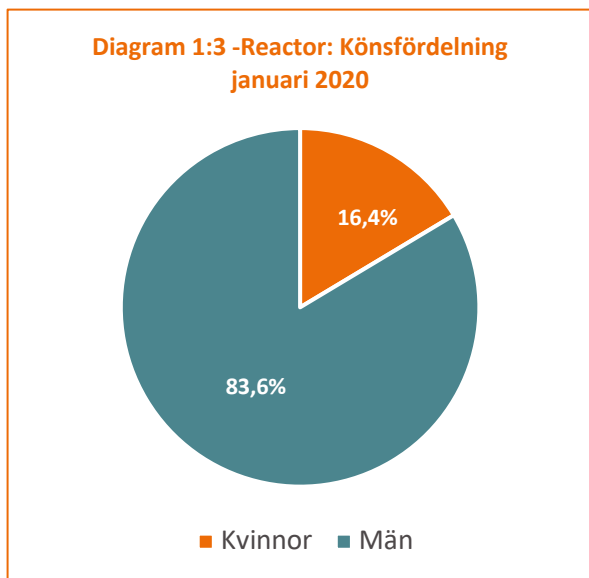
Antal deltagare redogör för det totala antalet besök som har gjorts på Reactor. Detta ska med andra ord inte förväxlas med unika besökare. Antal verksamhetstimmar anger totalt antal timmar som verksamheten har varit öppen samt aktiviteter har arrangerats. I de fall aktiviteter anordnas under tid då träffpunkten är öppen ”dubbelräknas” timmarna. Antal timmar ungdomsproducerad tid anger timmar av aktiviteter som bygger på och förutsätter ungdomarnas engagemang och ansvarstagande.

Vi kan tydligt se att rapporteringsfrekvensen har varierat kraftigt under den undersökta perioden. Exempelvis anger statistiken att det var fler besök på Reactor under januari 2020 än under hela 2019 och 2018.

Av de 434 besök som registrerades på Reactor under hela 2018 och 2019 gjordes 66,8 procent av män. Detta motsvarar 290 besök. 144 besök, det vill säga 33,2 procent av besöken, gjordes av kvinnor.

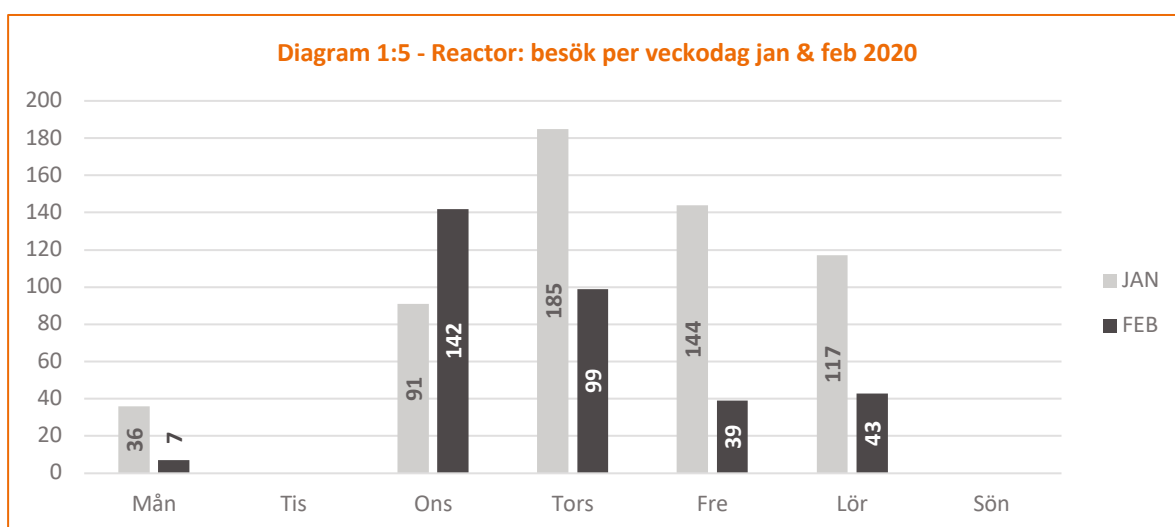
Sett till veckodagar är det tydligt att tisdagar och fredagar var de mest populära dagarna att besöka Reactor under 2018 och 2019. Det är viktigt att erinra sig att diagrammet till höger redogör för det totala antalet besök under hela perioden. Utslaget per vecka (104 veckor) har i snitt strax över ett besök om dagen registrerats för tisdagar och fredagar. För onsdagar, torsdagar, lördagar och söndagar har i snitt under ett besök om dagen registrerats.

Av de 573 besök som gjordes på Reactor under januari 2020 gjordes 83,6 procent av besöken av män. Detta motsvarar 479 besök. 94 besök, det vill säga 16,4 procent, gjordes av kvinnor. För februari gjordes 86,7 procent av de 330 besöken av män. 13,3 procent, eller 44 besök, gjordes av kvinnor.

Enligt den inrapporterade statistiken förefaller färre besöka Reactor under helgerna i februari än i januari. I februari gjordes i snitt tio besök på Reactor under fredag och lördag. Vi ser även att antalet besök på måndagar, då Reactor endast är öppet för kvinnor, minskar mellan januari och februari. För både januari och februari är måndagar den veckodag med minst antal rapporterade besök. Inga besök är rapporterade för tisdagar och söndagar. Sammantaget kan vi se att basert på statistiken förefaller andelen kvinnor som besöker Reactor har minskat mellan januari och februari och mellan 2018-2019 och 2020.

Ungdomens hus

Tabell 1:2 - Ungdomens hus	2018	2019	Jan 2020
Antal deltagare	15 501	18 294	803
Varav i grupper	5 263	5 666	288
Antal verksamhetstimmar	5672 h	1 819 h	175 h 15 min
Varav i grupper	3 827 h	726 h 30 min	113 h 30 min
Antal verksamhetstimmar per vecka (4v/m; 52v/år)	109 h	35 h	44 h
Antal aktiviteter	313	356	19
Varav i grupper	109	131	6
Antal timmar ungdomsproducerad tid	967 h	891 h	75 h 15 min

Antal deltagare redogör för det totala antalet besök som har gjorts på Ungdomens hus. Detta ska med andra ord inte förväxlas med unika besökare. Antal verksamhetstimmar anger totalt antal timmar som verksamheten har varit öppen samt aktiviteter har arrangerats. I de fall aktiviteter anordnas under tid då träffpunkten är öppen ”dubbelräknas” timmarna. Antal timmar ungdomsproducerad tid anger timmar av aktiviteter som bygger på och förutsätter ungdomarnas engagemang och ansvarstagande.

Vi kan utläsa att antalet verksamhetstimmar i Ungdomens hus sjönk kraftigt mellan 2018 och 2019. Vidare kan vi se att antalet besök för januari 2020 inte är i paritet med det månatliga snittet för 2018 och för 2019

Diagram 1:6 visar oss att av de nästan 34 000 besök som gjordes på Ungdomens hus under 2018 och 2019 gjordes 80,2 procent av män. Detta motsvarar drygt 27 000 besök. 6 676 besök, det vill säga 19,8 procent, gjordes av kvinnor.

Diagrammet 1:7 redogör för genomsnittliga besök per veckodag för perioden 2018–2019. I snitt gjordes 60 besök på en fredag under 2018 och 2019. Vidare var andra helgdagar samt onsdagar populära dagar att besöka Ungdomens hus. Torsdagar om måndagar förefaller ha varit de minst populära dagarna att besöka träffpunkten under den studerade perioden.

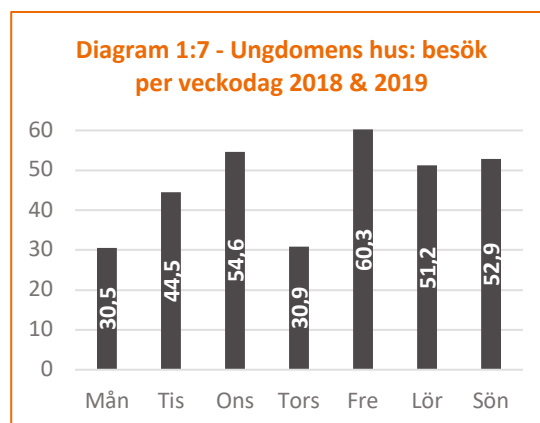
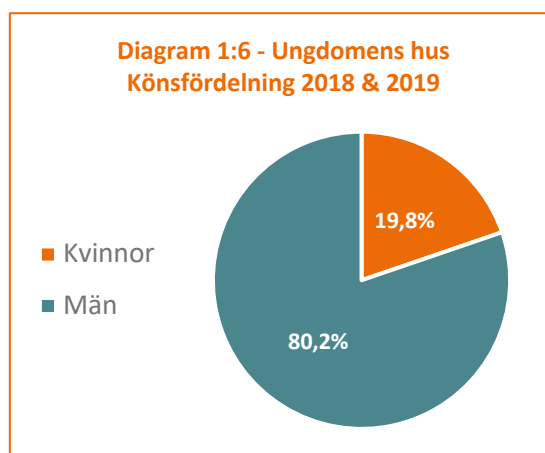

Diagram 1:8 visar att av de 803 besök som gjordes på Ungdomens hus under januari gjordes 79,3 procent av män. Detta motsvarar 637 besök. 166 besök, det vill säga 20,7 procent, gjordes av kvinnor.

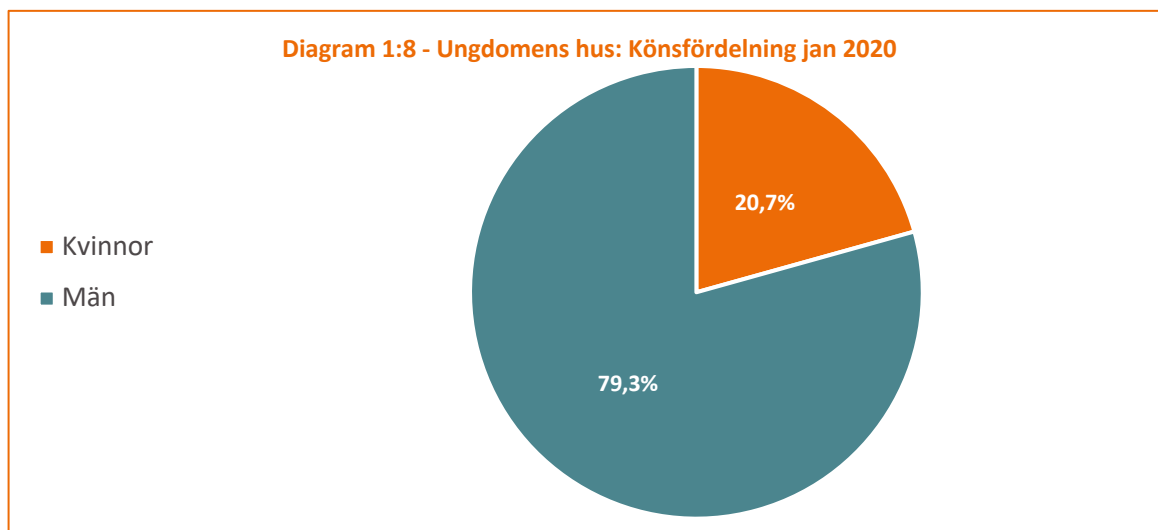
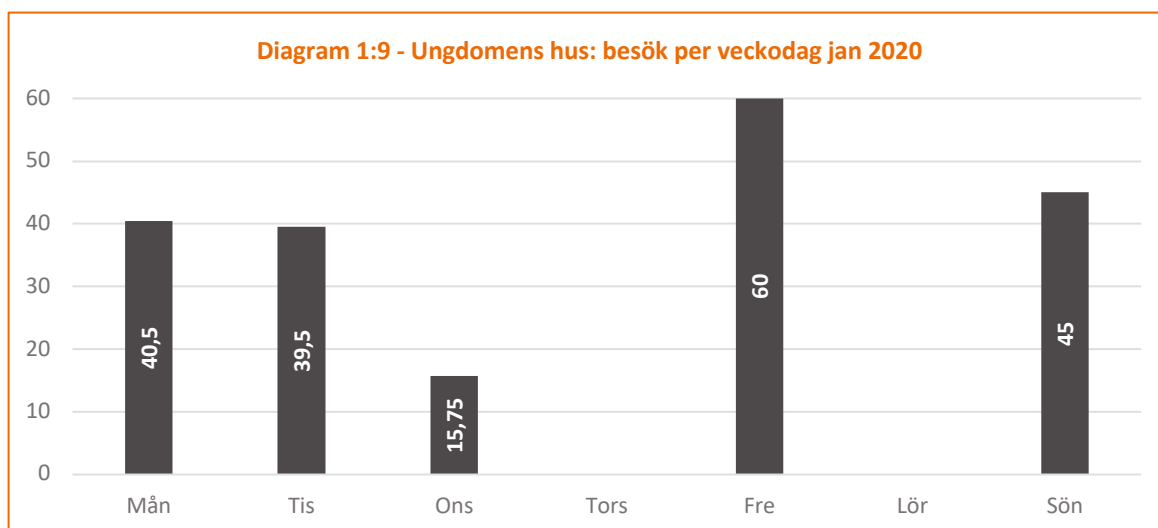

Diagram 1:9 nedan redogör för genomsnittliga besök per veckodag i januari. Sett till veckodagar är det tydligt att fredagar var de mest populära dagarna att besöka Ungdomens hus under januari. I snitt gjordes 60 besök på en fredag i januari. Anmärkningsvärt är att inga besök har registrerats under varken torsdagar eller lördagar. Onsdagar förefaller vara den minst populära dagen att besöka Ungdomens hus i januari.

Enkätundersökning bland ungdomar i stadsdelen

Detta kapitel redogör för resultaten från den enkät som skickades ut till 1 377 ungdomar i stadsdelen under våren 2020.

Undersökningen

Under våren skickades en enkät ut till 1377 ungdomar, vilka hade ansökt om feriejobb över sommaren i stadsdelen. Under de cirka två veckor respondenterna hade på sig att besvara enkäten inkom sammanlagt 504 svar.

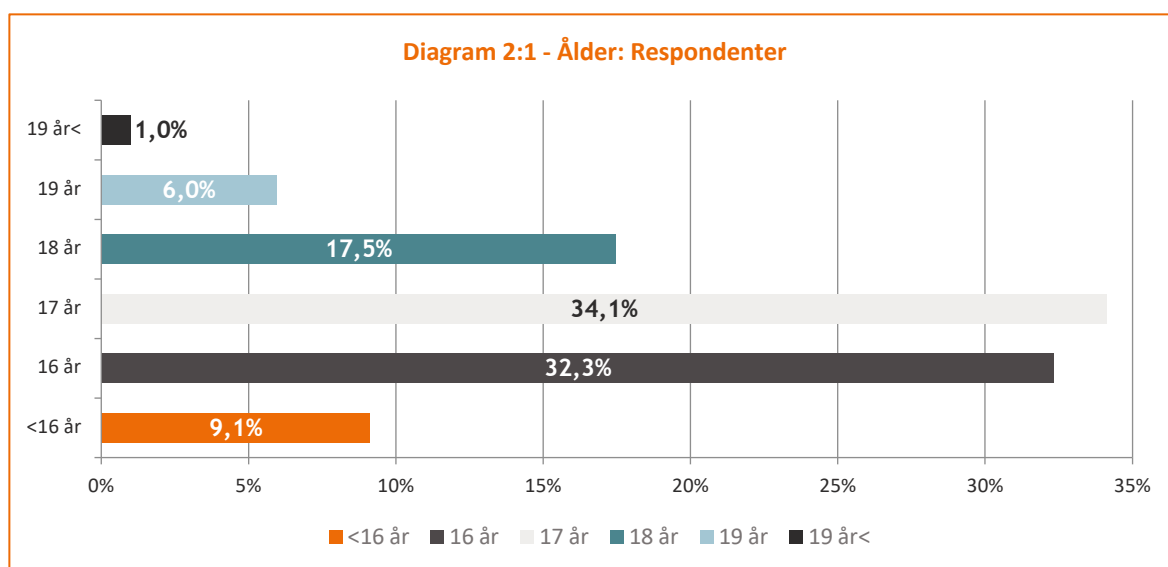
Om vi räknar bort de svarande som har angett att de är yngre än 16 år eller äldre än 19 år, samt de respondenter som har angett att de bor i ett annat område än Akalla, Husby, Kista eller Rinkeby kvarstår 443 respondenter. Dessa är följaktligen respondenter som har angett att de bor i stadsdelen och är mellan 16 och 19 år.

Enligt områdesfakta Stockholm Stad (anno 31 december 2018) bor det i stadsdelen cirka 2550 ungdomar som är mellan 16–19 år gamla. Respondenterna i undersökningen som är mellan 16 och 19 år gamla och har angett att de bor i stadsdelen utgör följaktligen cirka 17,4 procent av den totala befolkningen i urvalsgruppen.

Den enkät som skickades ut biläggs till denna översyn.

Respondenter

Könsfördelningen bland de svarande är relativt jämn. 56,2 procent av de svarande, det vill säga 283 personer, anger att de är kvinnor. 43,5 procent anger att de är män, vilket motsvarar 219 personer. Två respondenter har angett att de varken är män eller kvinnor. Detta motsvarar 0,4 procent av de svarande.

I diagram 2:1 ser vi att den absoluta majoriteten av de svarande (89,9 procent) är i samma åldersgrupp som målgruppen för Reactor och Ungdomens hus, dvs mellan 16 och 19 år. Drygt nio procent av de svarande utgör potentiellt framtida besökare för Reactor och Ungdomens hus. Endast en procent av de svarande är äldre än 19 år.

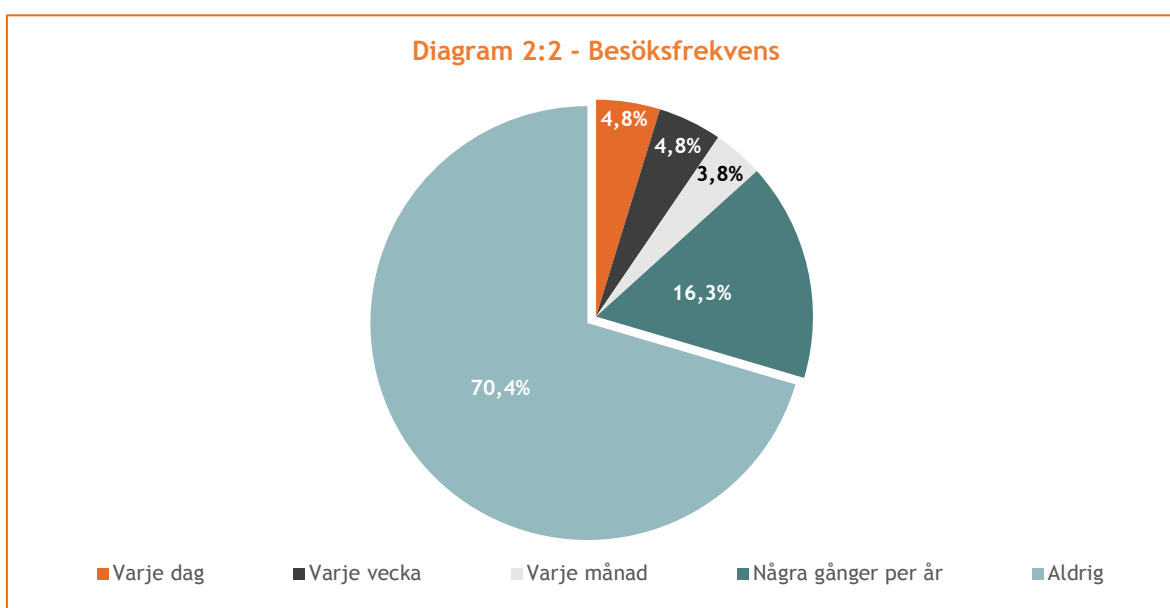
Tabell 2:1 - Ort/ålder: Respondenter

Ort/Ålder	< 16 år	16 år	17 år	18 år	19 år	19 år <	Andel	Antal	Befolkning (16-19)*	Andel i enkät
Akalla	7	22	27	4	5	1	13,1%	66	325	17,8%
Husby	6	36	33	14	8	1	19,4%	98	661	13,8%
Kista	7	31	34	27	3	0	20,2%	102	515	18,4%
Rinkeby	24	69	75	41	14	3	44,8%	226	1049	19,0%
Annat område	2	5	3	2	0	0	2,4%	12	NA	NA
Total	46	163	172	88	30	5	100%	504	2550	17,4%
Andel	9,1%	32,3%	34,1%	17,5%	6,0%	1,0%				

I tabell 2:1 ser vi att 97,6 procent av de svarande är boende i stadsdelen. Nästan hälften av de svarande bor i Rinkeby. Cirka en femtedel är boende i Kista, medan ytterligare en femtedel bor i Husby. 13 procent bor i Akalla. Nästan 65 procent av de svarande bor i Rinkeby eller i Husby. För alla orter är majoriteten av de svarande mellan 16 och 19 år.

Besöksfrekvens

Diagram 2:2 visar att av de svarande anger 4,8 procent, 24 personer, att de besöker någon av träffpunkterna dagligen. Ytterligare 24 respondenter har angett att de besöker träffpunkterna åtminstone en gång i veckan. 3,8 procent besöker verksamheterna åtminstone en gång i månaden. De svarande som besöker träffpunkterna åtminstone månatligen uppgår följaktligen till 67 respondenter, vilket motsvarar 13,4 procent. En ännu större andel, 16,3 procent, besöker verksamheterna endast några gånger per år. Detta motsvarar 82 respondenter. Den stora majoriteten, 70,4 procent, eller 355 respondenter, av de 504 respondenterna besöker aldrig Reactor/Ungdomens hus.

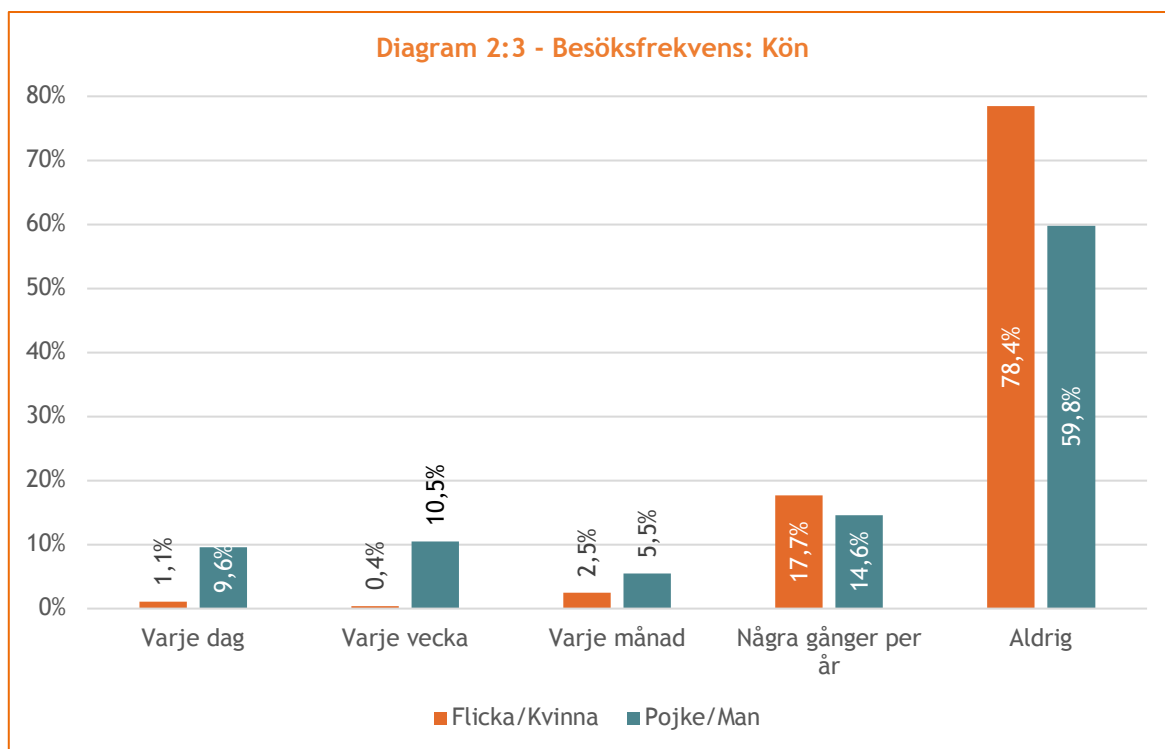

Bland respondenterna är som sagt 56,2 procent, eller 283 svarande flickor/kvinnor. 219 svarande, 43,5 procent, är pojkar/män. 0,4 procent, två personer, identifierar sig inte som varken man eller kvinna.

I diagram 2:3 framkommer att så många som 78,4 procent av kvinnorna, 222 svarande, besöker aldrig vare sig Reactor eller Ungdomens hus, och ytterligare 17,7 procent besöker träffpunkterna endast några gånger per år. Endast 1,5 procent av kvinnorna i undersökningen besöker träffpunkterna åtminstone en gång i veckan. Detta motsvarar fyra kvinnor.

Parallellt kan vi se att en femtedel av de svarande männen besöker Reactor/Ungdomens hus åtminstone en gång i veckan. Detta motsvarar 45 personer. Nästan 60 procent av männen i undersökningen besöker emellertid aldrig verksamheterna.

Ingen av de icke-binära personerna i undersökningen besöker Ungdomens hus och/eller Reactor.

Uppdelat på ålder kan vi i tabell 2:2 se att det mest förekommande svaret för alla åldersklasser är att ”Aldrig”. Med det sagt kan vi exempelvis se att 20 procent av 16-åringarna besöker träffpunkterna åtminstone månatligen, medan ytterligare en femtedel gör besök några gånger per år. Samtidigt kan vi också se att 128 av de 172 respondenterna som är 17 år aldrig besöker träffpunkterna.

Benägenhet att besöka träffpunkterna förefaller med andra ord avta i takt med att respondenternas ålder. 90 procent av 19-åringarna besöker aldrig någon av träffpunkterna

Tabell 2:2 - Besöksfrekvens: Ålder

	<16 år		16 år		17 år		18 år		19 år		19 år <		Total	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Varje dag	2	4,3%	14	8,6%	5	2,9%	2	2,3%	0	0,0%	1	20,0%	24	4,8%
Varje vecka	0	0,0%	11	6,7%	7	4,1%	4	4,5%	2	6,7%	0	0,0%	24	4,8%
Varje månad	3	6,5%	7	4,3%	8	4,7%	1	1,1%	0	0,0%	0	0,0%	19	3,8%
Några ggr per år	10	21,7%	33	20,2%	24	14,0%	14	15,9%	1	3,3%	0	0,0%	82	16,3%
Aldrig	31	67,4%	98	60,1%	128	74,4%	67	76,1%	27	90,0%	4	80,0%	355	70,4%
Totalt antal	46		163		172		88		30		5		504	

I tabell 2:3 kan vi se att ungdomar som bor i Husby och Rinkeby besöker träffpunkterna mer ofta än andra ungdomar. Drygt 20 procent av Husbyungdomarna och 15 procent av Rinkebyungdomarna besöker Reactor eller Ungdomens Hus åtminstone månatligen. Motsvarande siffra för Akalla och Kista är 4,5 procent respektive 8,8 procent. För alla orter är det dock mest vanligt att inte besöka träffpunkterna alls.

Tabell 2:3 - Besöksfrekvens: Ort

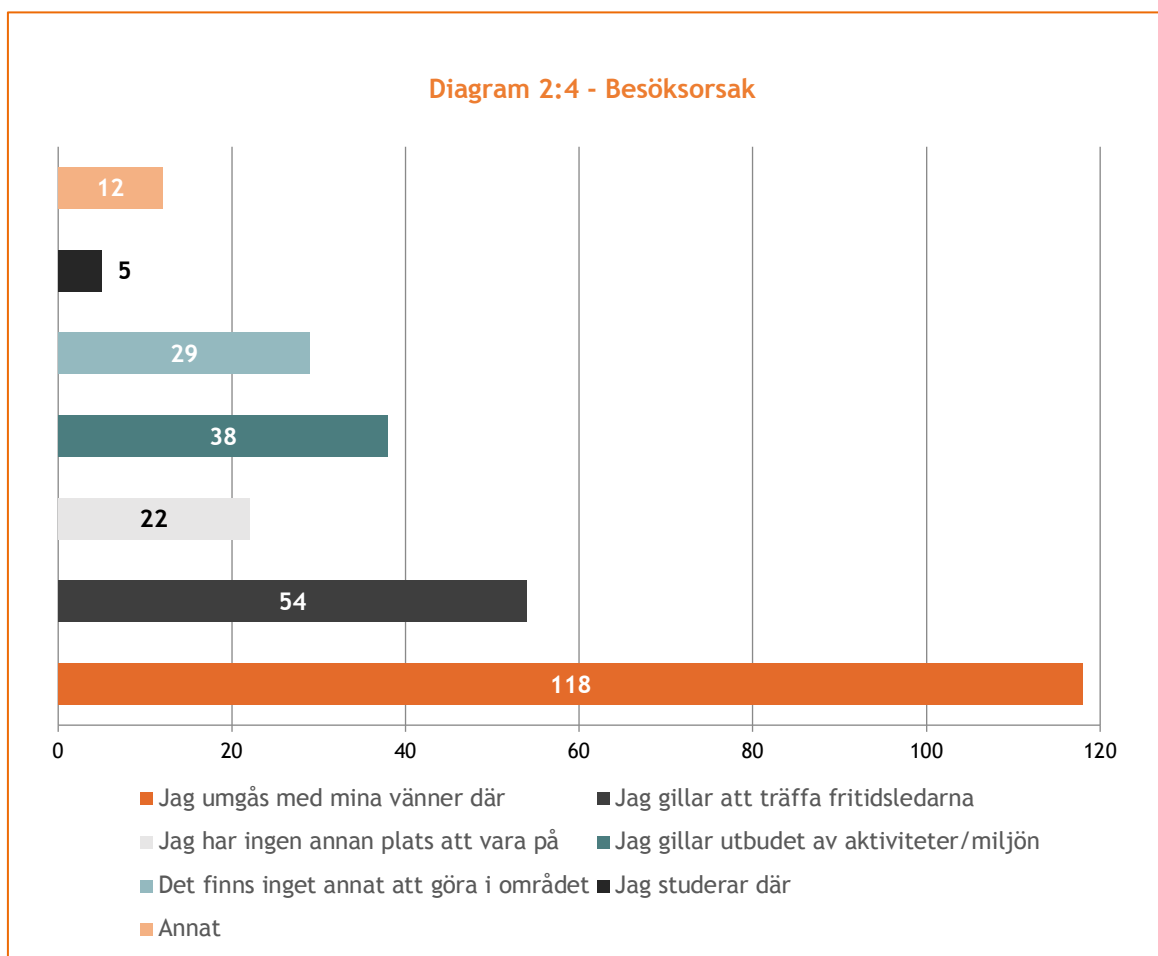
	Akalla		Husby		Kista		Rinkeby		Annat område		Total	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Varje dag	1	1,5%	5	5,1%	2	2,0%	15	6,6%	1	8,3%	24	4,8%
Varje vecka	1	1,5%	10	10,2%	3	2,9%	10	4,4%	0	0,0%	24	4,8%
Varje månad	1	1,5%	5	5,1%	4	3,9%	9	4,0%	0	0,0%	19	3,8%
Några ggr per år	11	16,7%	16	16,3%	9	8,8%	45	19,9%	1	8,3%	82	16,3%
Aldrig	52	78,8%	62	63,3%	84	82,4%	147	65,0%	10	83,3%	355	70,4%
Totalt antal	66		98		102		226		12		504	

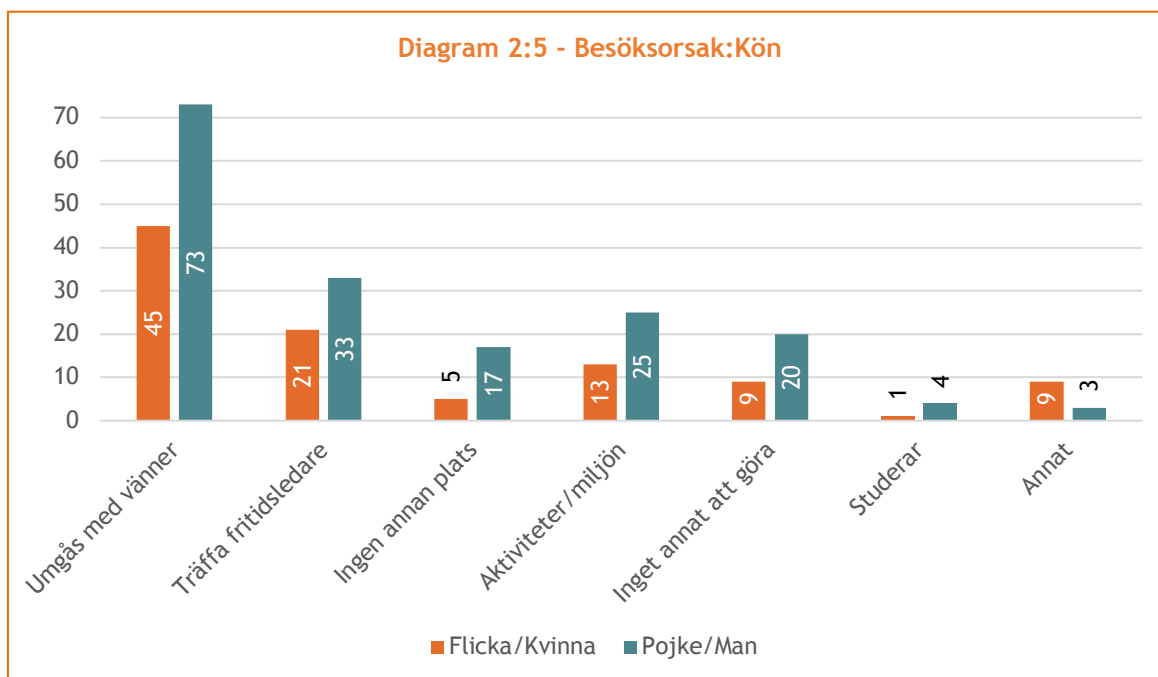
Besöksorsak

De 149 svarande som angav att de besöker träffpunkterna åtminstone någon gång per år ombads ange anledningen till att man besöker träffpunkterna. Svaranden kunde välja flera alternativ.

I diagram 2:4 ser vi att det vanligaste svaret, nästan 80 procent, var att umgås med sina vänner. 54 svar, drygt 36 procent anger att träffa fritidsledarna som en orsak till att besöka träffpunkterna, medan 26 procent, 38 svar, uppskattar utbudet av aktiviteter och miljön.

Nästan en femtedel av svaren uppger att det saknas alternativ i området, och 22 svar anger likaledes att det saknas annan plats att vara på. Endast 3,4 procent av svaren anger att man studerar där.

Denna del av undersökningen har besvarats av 61 kvinnor och 87 män. I diagram 2:5 ser vi att det vanligaste svaret både bland kvinnor och män är att umgås vänner, 73,8 procent för kvinnor respektive 83,9 procent för män. Andelen som anger träffa fritidsledare är 34,4 procent bland kvinnor och 37,9 procent bland män.

Andelen som uppskattar aktiviteter och miljön är något högre bland män, 28,7 procent, än för kvinnor, 21,3 procent. Män anger också i högre utsträckning att man inte har något annat att göra eller saknar annan plats att vara på.

Ingen av de icke-binära i undersökningen har svarat på denna del av enkäten – dessa två personer besöker således inte träffpunkterna.

Uppdelat för ålder kan vi i tabell 2:4 se att det mest förekommande svaret för alla åldersklasser är ”Umgås med vänner”. Vi kan också se att äldre ungdomar uppskattar aktiviteterna mer, även om urvalet är litet. Vidare ser vi att andelen som uppger att man inte har något att göra/saknar annan plats att vara på förefaller öka med ålder. Slutligen ser vi att oavsett ålder är andelen som studerar på träffpunkterna låg.

Tabell 2:4 - Besöksorsak: Ålder

	<16 år		16 år		17 år		18 år		19 år		19 år <		Total	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Umgås med vänner	15	51,7%	53	43,8%	33	42,3%	14	34,1%	3	37,5%	0	0	118	42,4%
Träffa fritidsledare	6	20,7%	24	19,8%	14	17,9%	7	17,1%	2	25,0%	1	100%	54	19,4%
Ingen annan plats	1	3,4%	9	7,4%	6	7,7%	5	12,2%	1	12,5%	0	0	22	7,9%
Aktiviteter/miljön	4	13,8%	14	11,6%	11	14,1%	9	22,0%	0	0,0%	0	0	38	13,7%
Inget annat att göra	2	6,9%	12	9,9%	10	12,8%	3	7,3%	2	25,0%	0	0	29	10,4%
Studerar	0	0,0%	3	2,5%	1	1,3%	1	2,4%	0	0,0%	0	0	5	1,8%
Annat	1	3,4%	6	5,0%	3	3,8%	2	4,9%	0	0,0%	0	0	12	4,3%

Per område kan vi se att andelen som besöker träffpunkterna för att umgås med sina vänner i stort är samma oavsett område, även om antalet svarande per område fluktuerar.

Vi kan även se att andelen som besöker träffpunkterna för att träffa fritidsledarna är som högst i Husby, medan de övriga orterna ligger på liknande nivåer. Akalla sticker både för saknar annan plats och annan aktivitet, men utifrån relativt få svar.

2:5 - Besöksorsak: Ort

	Akalla		Husby		Kista		Rinkeby		Annat område		Total	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Umgås med vänner	8	44,4%	31	41,3%	17	43,6%	61	42,7%	1	50,0%	118	42,4%
Träffa fritidsledarna	3	16,7%	19	25,3%	7	17,9%	25	17,5%	0	0,0%	54	19,4%
Ingen annan plats	3	16,7%	6	8,0%	2	5,1%	11	7,7%	0	0,0%	22	7,9%
Aktiviteter/ miljön	0	0,0%	8	10,7%	9	23,1%	21	14,7%	0	0,0%	38	13,7%
Inget annat att göra	4	22,2%	7	9,3%	1	2,6%	16	11,2%	1	50,0%	29	10,4%
Studerar	0	0,0%	2	2,7%	1	2,6%	2	1,4%	0	0,0%	5	1,8%
Annat	0	0,0%	2	2,7%	2	5,1%	7	4,9%	1	50,0%	12	4,3%

Besökare: aktiviteter idag

De respondenter som angett att de besöker träffpunkterna åtminstone årligen ombads i fritext besvara frågan ” Vilka aktiviteter är roligast/medverkar du mest i vid träffpunkterna?”. Nedan redovisas de mest förekommande svaren i punktform:

- Pingis, fotboll och andra spontana idrottsaktiviteter
- Utflykter
- Chilla/tugga med vänner
- TV-spel
- Besök på bio, Gröna Lund, aktiviteter på andra ställen.
- Träffa nya vänner
- Dans
- Kolla film
- Diskutera viktiga frågor, ex kvinnoförtryck, med andra
- Sällskapsspel och kortspel
- Uteaktiviteter
- Bakning och matlagning
- Grilla och göra saker tillsammans
- Tjejkvällar
- Träffa den trevliga personalen

Besökare: önskade aktiviteter

De respondenter som angett att de besöker träffpunkterna åtminstone årligen ombads i fritext besvara frågan ”Vilka aktiviteter önskar du mer av på träffpunkterna?”. Nedan redovisas de mest förekommande svaren i punktform:

- Att göra mer aktiviteter utanför respektive hus
- Övernattningar
- Simning
- Tjejkvällar
- Mer ”framtidshjälpande” aktiviteter. Typ lära sig hur man startar företag
- Mer tillåtande miljö för tjejer
- Futsal
- Matlagning
- Mer tid för poesi och annan konst.
- Mer aktiviteter när man lär sig något
- Språkkurser
- Basketmatcher mot andra ungdomshus
- Fler danssalar
- Mer musikutrustning
- Gymutrustning så att ungdomar kan träna och må bättre
- Testa på nya saker

Besökare: Viktigt för besök

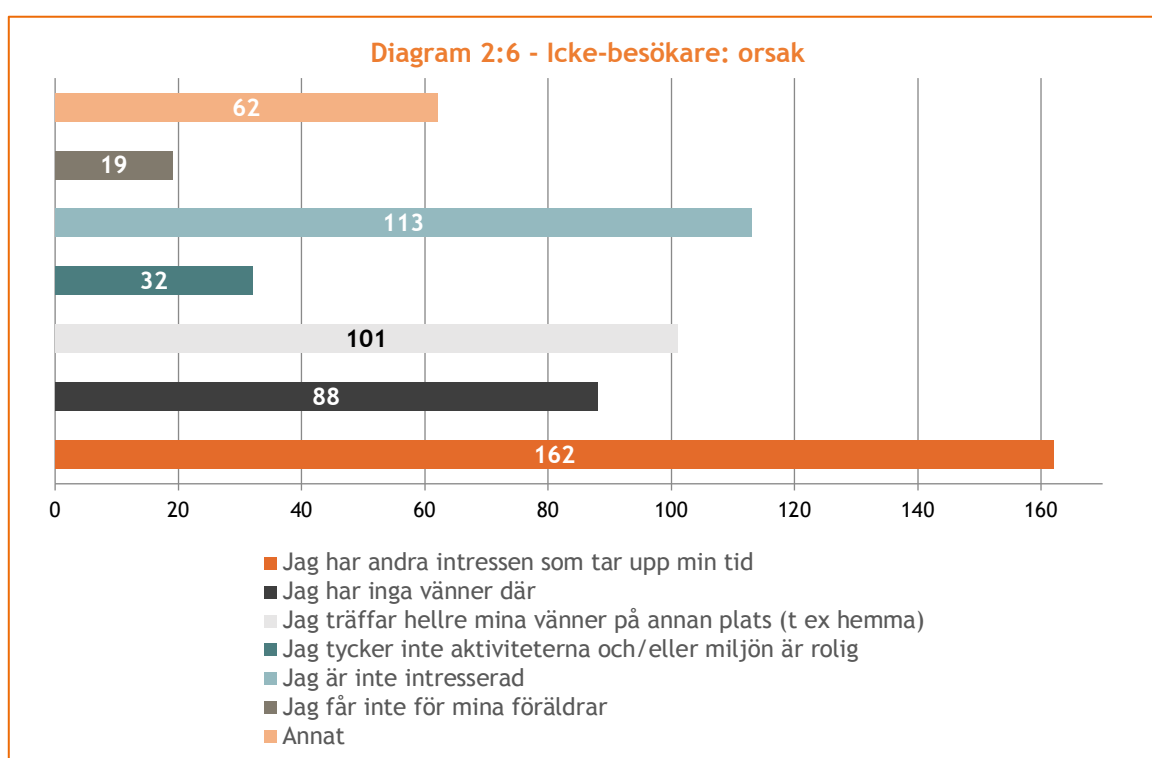
De respondenter som angett att de besöker träffpunkterna åtminstone årligen ombads i fritext besvara frågan ”Vad är viktigt för att du ska vilja besöka träffpunkterna?”. Nedan redovisas de mest förekommande svaren i punktform:

- Att kunna ha roligt
- Att kunna känna sig trygg
- Respekt och att huset, både ungdomar och personal, välkomnar nya besökare med öppna armar
- Bra ledare
- Hygien och handsprit så att det räcker till alla
- Fler tjejkvällar
- Bra aura och trygg stämning
- Att man kan lära sig saker, själv och från andra
- Att man kan vara kreativ
- En bekväm miljö där man får frihet
- Fika
- Att polisen inte stör hela tiden
- Längre öppettider
- Mer aktiviteter
- Mer tjejer
- Social miljö
- Bättre marknadsföring så att man har koll på vad som händer

Icke-besökare: Orsak

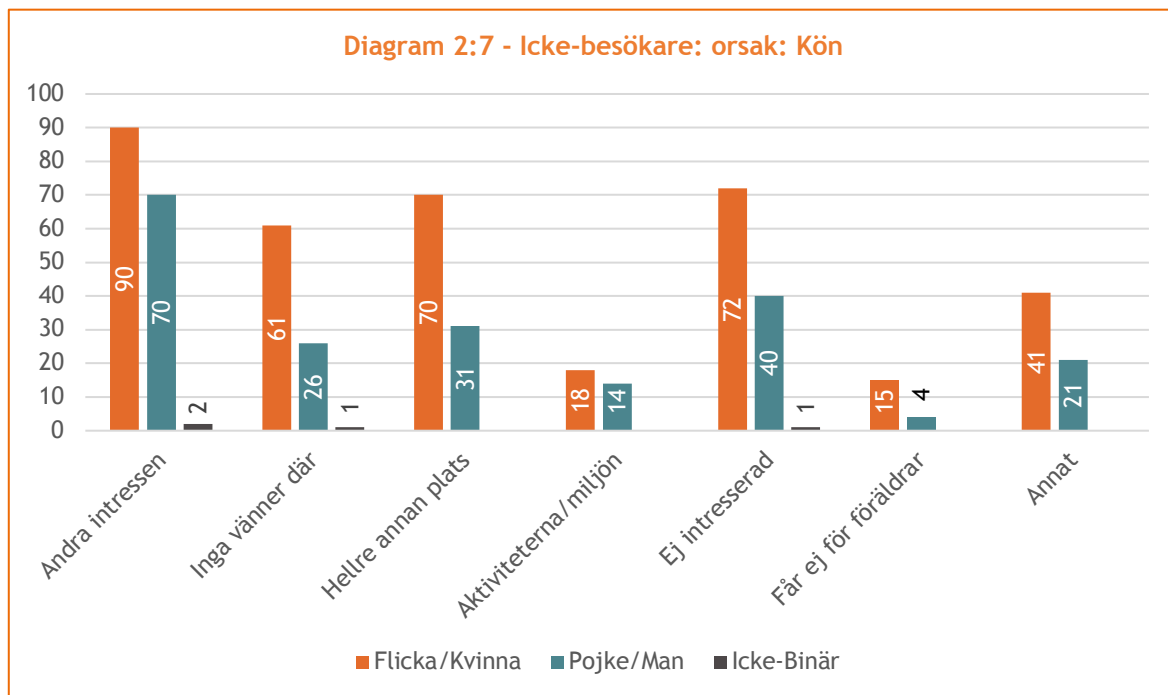
Svarande som aldrig besöker träffpunkterna ombads ange varför de inte besöker Reactor/Ungdomens hus. Respondenterna kunde välja flera svarsalternativ. Från de 355 respondenterna som angav att de aldrig besöker träffpunkterna inkom 577 svar. Resultaten syns i diagram 2:6.

Merparten av svaren, 45,8 procent, anger att man har andra intressen som tar upp ens tid. Ytterligare 31,9 procent, anger att man helt enkelt inte är intresserad av att besöka träffpunkterna. 101 svar, 28,5 procent, anger att man hellre umgås med sina vänner på annan plats. 88 svar, 24,9 procent, anger att man saknar vänner där. 32 svar, 9 procent, anger att miljön och aktiviteterna inte upplevs som rolig, och 19 svar, 5,4 procent, anger att man inte får för sina föräldrar.

Denna del av enkäten har besvarats av 222 kvinnor och 130 män. 2 svar har inkommit från icke-binära respondenter. I diagram 2:7 nedan ser vi att 40,5 procent av kvinnorna anger att respondenten har andra intressen. Motsvarande andel för män var 53,8 procent. 27,5 procent av kvinnorna anger att respondenten saknar vänner på träffpunkterna. Motsvarande andel för män var 20 procent. 6,8 procent av svaren från kvinnor anger att föräldrarna ej ger tillåtelse. Motsvarande andel för män var 3,1 procent.

I kategorin "Annat" anger kvinnor huvudsakligen mansdominans och begränsad kännedom som anledning. Även män anger begränsad kännedom, men även att studier upptar fritiden, eller att man hellre är hemma.

Tabell 2:6 redovisar resultaten utifrån respondenternas ålder. Med åldern tenderar de svarande att mer frekvent ange Aktiviteter/Miljö som skäl till att inte besöka träffpunkterna. I kategorin ”Annat” är det mest förekommande svaret att man inte har hört talas om träffpunkterna.

Tabell 2:6 - Icke-besökare: orsak: Ålder

	<16 år		16 år		17 år		18 år		19 år		19 år <		Total	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Andra intressen	16	29,6%	44	28,9%	63	30,4%	23	21,1%	14	28,6%	2	50,0%	162	28,1%
Inga vänner där	11	20,4%	24	15,8%	24	11,6%	21	19,3%	8	16,3%	0	0,0%	88	15,3%
Hellre på annan plats	7	13,0%	28	18,4%	37	17,9%	21	19,3%	6	12,2%	2	50,0%	101	17,5%
Aktiviteterna/miljön	2	3,7%	6	3,9%	11	5,3%	8	7,3%	5	10,2%	0	0,0%	32	5,5%
Ej intresserad	9	16,7%	29	19,1%	42	20,3%	24	22,0%	8	16,3%	1	25,0%	113	19,6%
Föräldrar	3	5,6%	5	3,3%	7	3,4%	3	2,8%	1	2,0%	0	0,0%	19	3,3%
Annat	6	11,1%	16	10,5%	23	11,1%	9	8,3%	7	14,3%	1	25,0%	62	10,7%

Tabell 2:7 redovisar resultatet uppdelat på ort. Orsaken ”inga vänner där” är oftare angivet för ungdomar från Husby och Kista än för i synnerhet Rinkebyungdomar. Vi kan också se att Akallaungdomar och Rinkebyungdomar i högre utsträckning överhuvudtaget inte är intresserade av att besöka träffpunkterna. Vidare anger fler Rinkebyungdomar miljö/aktiviteter som orsak.

Ungdomar i Kista och i Akalla anger under ”Annat” huvudsakligen att man inte känner till verksamheten.

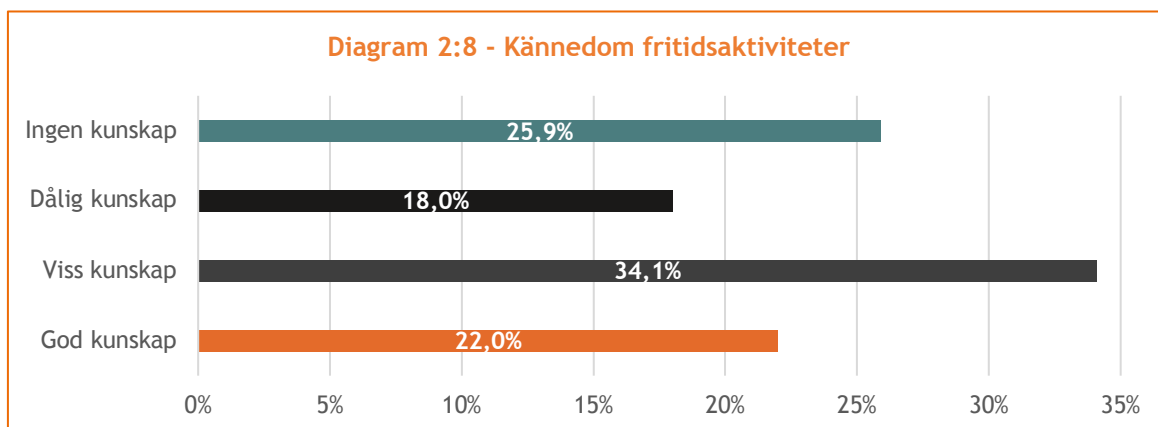
Tabell 2:7 - Icke-besökare: orsak: Ort

	Akalla		Husby		Kista		Rinkeby		Annat område		Total	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Andra intressen	17	23,3%	32	29,4%	42	29,4%	65	27,5%	6	37,5%	162	28,1%
Inga vänner där	9	12,3%	24	22,0%	28	19,6%	25	10,6%	2	12,5%	88	15,3%
Hellre på annan plats	21	28,8%	18	16,5%	23	16,1%	36	15,3%	3	18,8%	101	17,5%
Aktiviteterna/miljön	2	2,7%	5	4,6%	7	4,9%	18	7,6%	0	0,0%	32	5,5%
Ej intresserad	18	24,7%	17	15,6%	24	16,8%	52	22,0%	2	12,5%	113	19,6%
Föräldrar	1	1,4%	5	4,6%	4	2,8%	9	3,8%	0	0,0%	19	3,3%
Annat	5	6,8%	8	7,3%	15	10,5%	31	13,1%	3	18,8%	62	10,7%

Kännedom fritidsaktiviteter

Denna del av enkäten besvarades av 499 respondenter. Vi ser i diagram 2:8 att över en femtedel av dessa anser att de har god kunskap om vilka aktiviteter som erbjuds i området. Ytterligare 34,1 procent, vilket motsvarar 170 respondenter, anser att de har viss kunskap.

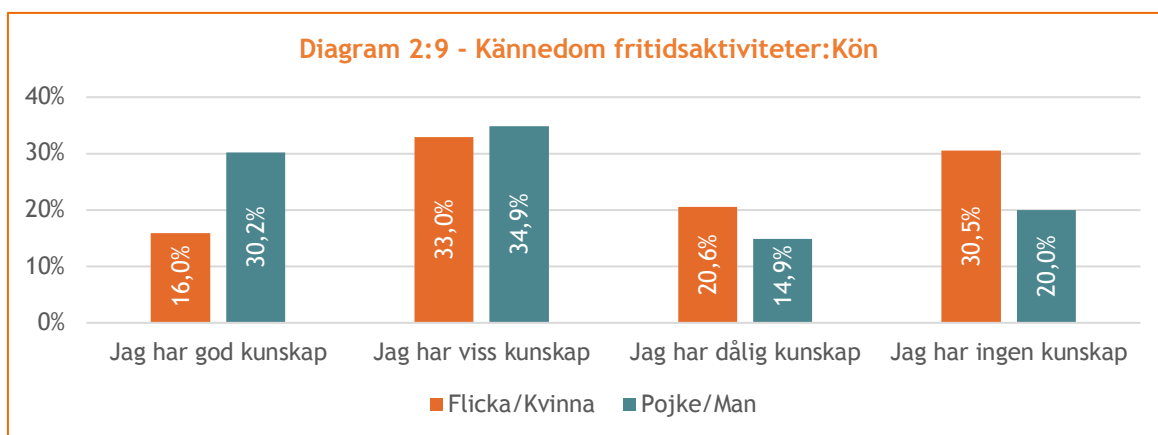
Emellertid anger 43,9 procent, eller 219 svaranden, att de har dålig eller ingen kunskap om de fritidsaktiviteter som erbjuds i området. Över en fjärdedel av respondenterna anger att helt saknar kunskap om områdets aktiviteter

Totalt 282 kvinnor och 215 män besvarade denna del av undersökningen. Resultatet uppdelat på kön visas i diagram 2:9.

Över hälften av de svarande kvinnorna anger att de har dålig eller ingen kunskap om de fritidsaktiviteter som erbjuds i området. Endast 16 procent av kvinnorna menar att de har god kunskap om vilka aktiviteter som erbjuds, medan dubbelt så många män, 30,2 procent, anger att de har god kunskap om områdets fritidsaktiviteter. Unga kvinnor i stadsdelen förefaller med andra ord ha lägre kunskap och kännedom om vilka fritidsaktiviteter som erbjuds i området än vad de unga männen har

Bägge de icke-binära i undersökningen har angett att de har viss kunskap om fritidsaktiviteter i området.

Tabell 2:8 redovisar resultatet uppdelat på respondenternas ålder. Kunskapen om de fritidsaktiviteter som erbjuds i området förefaller avta med ålder. Den största skillnaden syns mellan 16- och 17-åringar. 17 år är också den ålder där man typiskt sett har etablerat sig i gymnasiet. Exempelvis anger 17,9 procent av sextonåringarna i undersökningen att de saknar kunskap, medan samma andel för sjuttonåringar är 28,2 procent. Andelen ökar därefter.

Tabell 2:8 - Kännedom fritidsaktiviteter: Ålder

	<16 år		16 år		17 år		18 år		19 år		19 år <		Total	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
God kunskap	9	19,6%	34	21%	38	22,4%	20	23%	6	20%	3	75%	110	22%
Viss kunskap	21	45,7%	75	46,3%	46	27,1%	21	24,1%	7	23,3%	0	0%	170	34,1%
Dålig kunskap	7	15,2%	24	14,8%	38	22,4%	16	18,4%	4	13,3%	1	25%	90	18%
Ingen kunskap	9	19,6%	29	17,9%	48	28,2%	30	34,5%	13	43,3%	0	0%	129	25,9%
Totalt	46		162		170		87		30		4		499	

Tabell 2:9 redovisar resultatet uppdelat på respondenternas hemort. Husbyungdomar förefaller ha bäst kännedom om de fritidsaktiviteter som erbjuds i området, 67,3 procent anger att de har god eller viss kunskap om vilka fritidsaktiviteter som erbjuds.

Kistaungdomar förefaller ha sämst kännedom om fritidsaktiviteter i området. Över hälften av de 101 svarande Kistaungdomarna anger att man har dålig eller ingen kunskap.

Tabell 2:9 - Kännedom fritidsaktiviteter: Ort

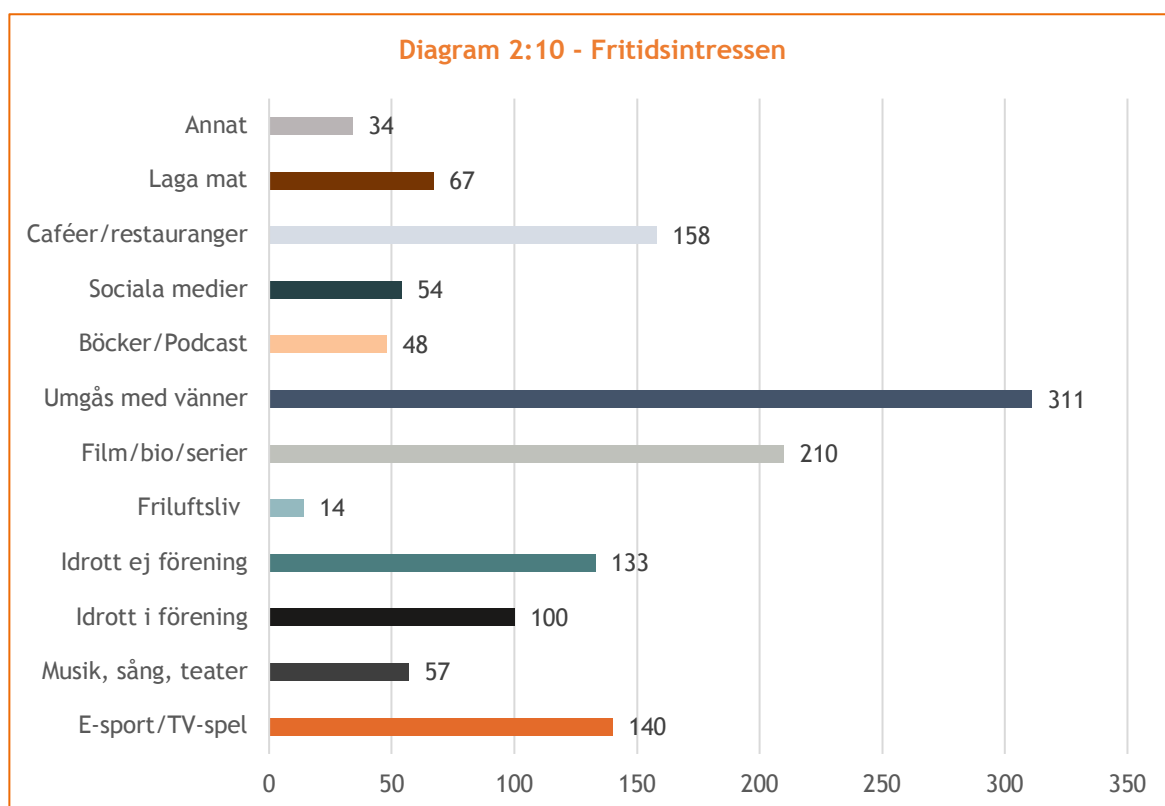
	Akalla		Husby		Kista		Rinkeby		Annat område		Total	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
God kunskap	15	22,7%	22	22,4%	20	19,8%	51	23%	2	16,7%	110	22%
Viss kunskap	20	30,3%	44	44,9%	29	28,7%	72	32,4%	5	41,7%	170	34,1%
Dålig kunskap	14	21,2%	16	16,3%	20	19,8%	40	18%	0	0%	90	18%
Ingen kunskap	17	25,8%	16	16,3%	32	31,7%	59	26,6%	5	41,7%	129	25,9%
Totalt	66		98		101		222		12		499	

Fritidsintressen

Samtliga svaranden ombads ange vad de helst gör på fritiden. Frågan angav ett antal alternativ av vilka de svarande kunde välja max tre. Svaranden kunde även ange "Annat", där hen ombads specificera. Resultaten redovisas i diagram 2:10.

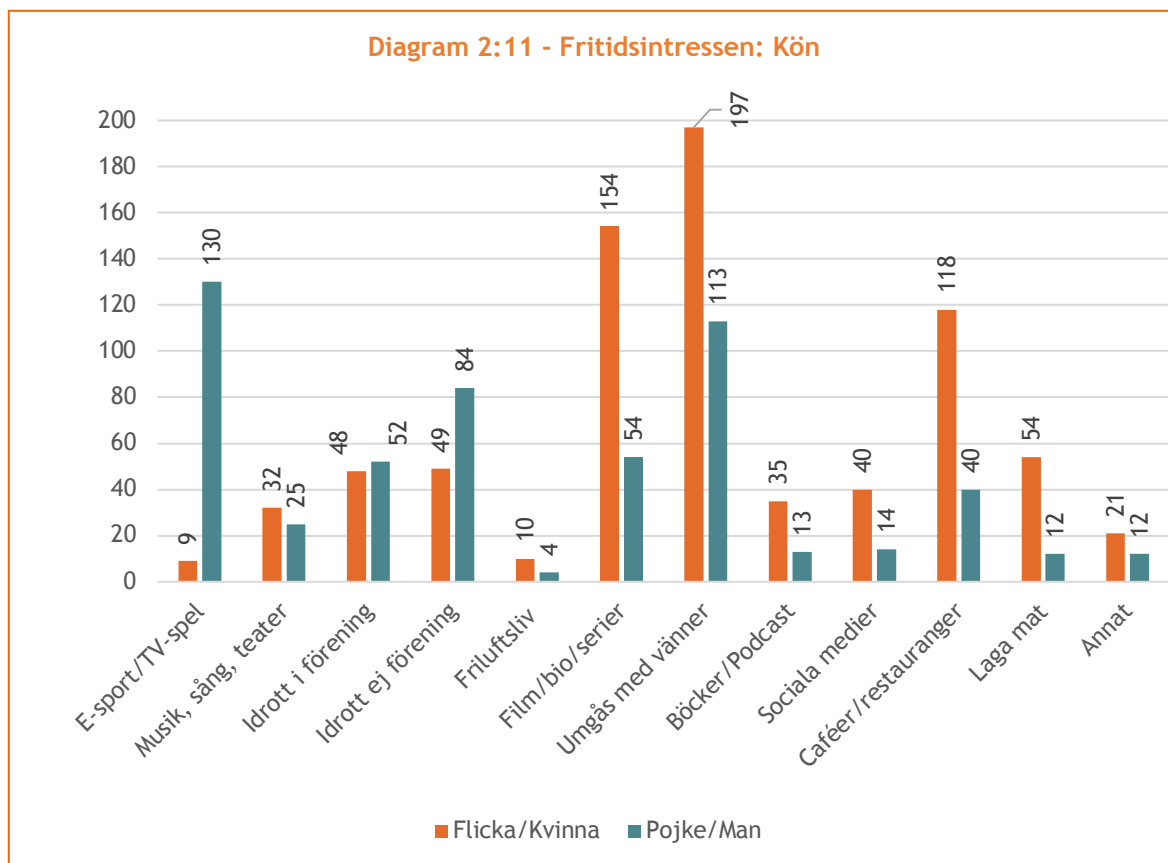
Det är tydligt att icke-strukturerade aktiviteter, såsom "Umgås med vänner", "Film/Bio/Serier" och "Caféer/restauranger" är de i särklass mest valda alternativen. Även E-sport och idrott ej i förening är frekvent valda alternativ.

100 svar, det vill säga en femtedel av totalt inkomna svar, anger idrott i förening. Detta är ett exempel på en mer strukturerad aktivitet. För annat anges huvudsakligen gym, måleri och studier.

Uppdelat på kön kan vi i diagram 2:11 se att män i högre utsträckning är intresserade av E-sport, samt idrott ej i förening. Kvinnor å andra sidan anger i högre utsträckning Film/Bio/Serier, Umgås med vänner, samt Caféer/Restauranger.

Balansen mellan män och kvinnor är nästan helt jämn för idrott i förening. Även för musik, sång och teater är balansen mer jämn. Det mest valda alternativet för de icke-binära i undersökningen var film/bio/serier.

Beträffande ålder ser vi i tabell 2:10 att det mest valda alternativet för alla åldersgrupper är ”Umgås med vänner”. Vi kan även se indikationer till en avtagande tendens angående intresset för idrott i förening med ålder. Vidare verkar intresset för E-sport vara särskilt stort bland de som är 16 år eller yngre, i förhållande till de äldre respondenterna.

Tabell 2:10 - Fritidsintressen: Ålder

	<16 år		16 år		17 år		18 år		19 år		19 år <		Total	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
E-sport/TV-spel	17	37%	47	28,80%	47	27,3%	17	19,3%	9	30%	3	60%	140	27,8%
Musik, sång, teater	7	15,20%	18	11%	19	11%	10	11,4%	2	6,7%	1	20%	57	11,3%
Idrott i förening	12	26,10%	31	19%	33	19,2%	18	20,5%	5	16,7%	1	20%	100	19,8%
Idrott ej förening	10	21,70%	48	29,40%	42	24,4%	26	29,5%	6	20%	1	20%	133	26,4%
Friluftsliv	1	2,20%	5	3,1%	4	2,3%	4	4,5%	0	0%	0	0%	14	2,8%
Film/bio/serier	27	58,70%	62	38%	74	43%	33	37,5%	13	43,3%	1	20%	210	41,7%
Umgås med vänner	28	60,90%	99	60,7%	112	65,1%	48	54,5%	21	70%	3	60%	311	61,7%
Böcker/Podcast	2	4,30%	11	6,7%	20	11,6%	11	12,5%	4	13,3%	0	0%	48	9,5%
Sociala medier	5	10,90%	20	12,3%	19	11%	7	8%	3	10%	0	0%	54	10,7%
Caféer/restauranger	8	17,40%	48	29,4%	56	32,6%	34	38,6%	10	33,3%	2	40%	158	31,3%
Laga mat	6	13%	20	12,3%	22	12,8%	9	10,2%	10	33,3%	0	0%	67	13,3%
Annat	3	6,50%	9	5,5%	11	6,4%	10	11,4%	1	3,3%	0	0%	34	6,7%

Beträffande ort ser vi tabell 2:11 att det mest valda alternativet för alla orter är ”Umgås med vänner”. Vidare förefaller Husbyungdomarna vara de som är minst intresserade av idrott i förening, men uppvisar å andra sidan ett större intresse för spontanidrott. Därutöver uppvisar Husbyungdomarna ett stort intresse för friluftsliv.

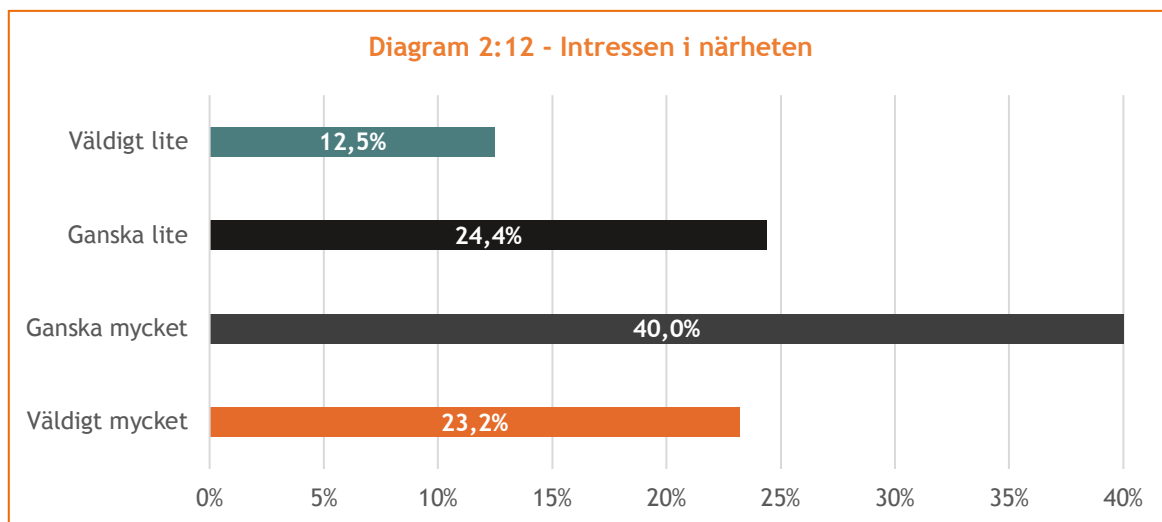
Tabell 2:11 - Fritidsintressen: Ort

	Akalla		Husby		Kista		Rinkeby		Annat område		Total	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
E-sport/ TV-spel	20	30,3%	32	32,7%	27	26,5%	60	26,5%	1	8,3%	140	27,8%
Musik, sång, teater	7	10,6%	11	11,2%	17	16,7%	22	9,7%	0	0%	57	11,3%
Idrott i förening	12	18,2%	15	15,3%	22	21,6%	50	22,1%	1	8,3%	100	19,8%
Idrott ej förening	15	22,7%	31	31,6%	25	24,5%	57	25,2%	5	41,7%	133	26,4%
Friluftsliv	1	1,5%	7	7,1%	3	2,9%	2	0,9%	1	8,3%	14	2,8%
Film/bio/serier	30	45,5%	29	29,6%	36	35,3%	112	49,6%	3	25%	210	41,7%
Umgås med vänner	41	62,1%	65	66,3%	65	63,7%	131	58%	9	75%	311	61,7%
Böcker/Podcast	3	4,5%	10	10,2%	12	11,8%	22	9,75%	1	8,3%	48	9,5%
Sociala medier	10	15,2%	9	9,2%	11	10,8%	24	10,6%	0	0%	54	10,7%
Caféer/ restauranger	21	31,8%	32	32,7%	30	29,4%	72	31,9%	3	25%	158	31,3%
Laga mat	9	13,6%	11	11,2%	16	15,7%	30	13,3%	1	8,3%	67	13,3%
Annat	3	4,5%	4	4,1%	7	6,9%	16	7,1%	4	33,3%	34	6,7%

Intressen i närheten

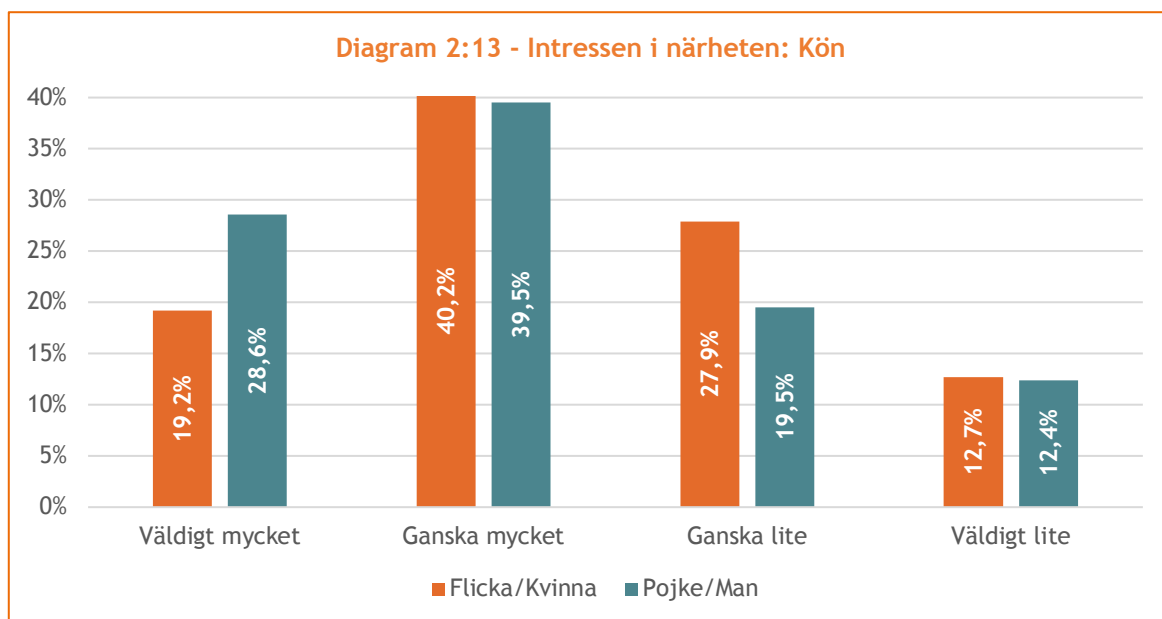
Svaranden ombads ange hur många av de aktiviteter hen är intresserad av som finns i hens närhet. I diagram 2:12 ser vi att nästan en fjärdedel av de svarande anser att närheten erbjuder väldigt mycket av de aktiviteter som är av intresse. Över tre femtedelar menar att närheten erbjuder ganska eller väldigt mycket intressanta aktiviteter.

12,5 procent, eller 61 svarande menar att närheten erbjuder väldigt lite intressanta fritidsaktiviteter.

Uppdelat på kön vi i diagram 2:13 se att en större andel av de svarande männen menar att det finns ett gott utbud av de aktiviteter man är intresserad av i ens närhet – nästan 70 procent. Motsvarande för kvinnor är knappt 60 procent.

Parallellt menar en större andel av de svarande kvinnorna att det finns ganska lite intressanta fritidsaktiviteter i närheten, i förhållande till de svarande männen.

Uppdelat på visar tabell 2:12 att hur nöjd man är med de aktiviteter som finns i närheten avtar något med respondenternas ålder. 66 procent av sextonåringarna menar att närheten erbjuder väldigt eller ganska mycket intressanta fritidsaktiviteter, medan samma andel för artonåringar är 60 procent. Samtidigt ökar andelen som svarar ”väldigt lite” från 9,5 procent för 16-åringar till 24,1 procent för nittonåringar.

Tabell 2:12 - Intressen i närheten: Ålder

	<16 år		16 år		17 år		18 år		19 år		19 år <		Total	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Väldigt mycket	14	31,8%	35	22,2%	39	23,4%	13	15,3%	10	34,5%	2	40%	113	23,2%
Ganska mycket	14	31,8%	69	43,7%	65	38,9%	38	44,7%	8	27,6%	1	20%	195	40%
Ganska lite	14	31,8%	39	24,7%	46	27,5%	15	17,6%	4	13,8%	1	20%	119	24,4%
Väldigt lite	2	4,5%	15	9,5%	17	10,2%	19	22,4%	7	24,1%	1	20%	61	12,5%
Totalt	44		158		167		85		29		5		488	

Tabell 2:13 visar resultaten uppdelat på hemort. Akallaungdomarna är mest extrema i sin inställning och har högst andel på både ”Väldigt mycket” och ”Väldigt lite”. Kistaungdomarna är emellertid överlag mest intresserade av aktiviteterna i närheten. Hela 73 procent uppger att det finns väldigt eller ganska mycket intressanta aktiviteter i närheten. Parallellt uppger två femtedelar av Rinkebyungdomarna att det finns ganska eller väldigt lite intressanta aktiviteter i närheten.

Tabell 2:13 - Intressen i närheten: Ort

	Akalla		Husby		Kista		Rinkeby		Annat område		Total	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Väldigt mycket	16	25%	22	22,9%	21	21%	49	22,7%	5	41,7%	113	23,2%
Ganska mycket	20	31,2%	39	40,6%	52	52%	80	37%	4	33,3%	195	40%
Ganska lite	18	28,1%	22	22,9%	18	18%	59	27,3%	2	16,7%	119	24,4%
Väldigt lite	10	15,6%	13	13,5%	9	9%	28	13%	1	8,3%	61	12,5%
Totalt	65		96		100		216		12		488	

Närhet: önskade aktiviteter

Svaranden ombads besvara fritextfrågan ”Vilka aktiviteter önskar du mer av i ditt område?”. 215 respondenter som angett att de besöker träffpunkterna åtminstone årligen.

Nedan redovisas de mest förekommande svaren i punktform:

- Basketplan
- Gym för unga
- Fler och större get-togethers
- Mer kulturaktiviteter
- Fler aktiviteter där man kan lära sig saker, typ CV-skrivning
- Fler idrottsarrangemang för tjejer
- Volleyboll
- Mer ”udda” aktiviteter såsom bågskytte
- Fler aktiviteter för tjejer
- Fler ställen där man kan laga mat och hänga
- Fler kurser där man lär sig saker för framtiden
- Mer information om de aktiviteter som finns
- Fler gym, både ute och inne.
- Klättring
- En plats för alla oavsett ålder
- E-sport
- Festivaler där fler samlas
- Bibliotek och litteratur, typ bokcirklar.

Utblick mot omvärlden

Detta kapitel redogör för lärdomar från omvärlden kring ungdomars fritidsaktiviteter. Först görs en kortare forskningsgenomgång. Därefter görs en djupdykning i fem verksamheter i andra kommuner.

Forskning om ungas fritid

Fritidsaktiviteter i bred bemärkelse utgör viktiga sammanhang för ungdomar och har en påvisad inverkan på ungdomars studieresultat och sociala och medborgerliga utveckling. De extrafamiljära kontakter organiserade fritidsaktiviteter kan möjliggöra former ungdomars attityder, ambitioner och framtidsplaner tidigt, och kan därmed ha en konkret påverkan på ungdomens hela liv.

I Sverige introducerades idén om fritidsgårdar först under mellankrigstiden. Då fanns det en farhåga att ungdomar som gick sysslolösa på fritiden riskerade att utveckla antisociala beteenden. Målsättningen med fritidsgårdarna stavades med andra ord riskprevention. Sedan dess har rönen och debatten kring fritidsgårdar sett olika ut i olika perioder och under 60-talet föddes tanken om att implementera ett mer främjande syfte. Det preventiva har emellertid kontinuerligt haft stort genomslag, i synnerhet i mer marginaliserade områden.

Även om vissa negativa effekter kan associeras till fritidsgårdar utgör de många gånger, i synnerhet i marginaliserade områden, en av få möjligheter för ungdomar att knyta kontakter bortom hemmet och skolan

Forskningen gör vidare skillnad på *välstrukturerade* och *mindre strukturerade aktiviteter*. Det förstnämnda beskriver aktiviteter som präglas av regelbundenhet, uppsikt och ledarskap av kompetenta vuxna. Det övergripande syftet med denna typ av aktiviteter är ofta att främja någon typ av färdighet, och aktiviteterna präglas av positiva och stödjande interaktioner mellan deltagarna. Kulturella och religiösa föreningar, politiska grupperingar, eller idrottsklubbar kan ses som exempel på välstrukturerade aktiviteter.

Mindre strukturerade aktiviteter beskriver typiskt aktiviteter som präglas av spontanitet och som helt eller i stor utsträckning saknar formella regler eller mål. Dessa typer av aktiviteter har heller ej som syfte att utveckla specifika färdigheter hos de ungdomar som deltar i dem. Kravlöst ”häng” på exempelvis en fritidsgård eller i närområde kan ses som exempel på denna typ av aktiviteter.

Ungdomar som kommer från mer välbärgade förhållanden tenderar att tillbringa mer tid i *välstrukturerade aktiviteter*, medan ungdomar från mindre välbärgade hem tenderar att tillbringa mer tid i *mindre strukturerade aktiviteter*. I tillägg finns det en grupp ungdomar som inte deltar i några aktiviteter, eller helt *ostrukturerade aktiviteter*. Denna grupp ungdomar rör sig typiskt inom hemmets väggar.

Studier¹ genomförda på över 2000 ungdomar runt om i Sverige visar på att ungdomars deltagandegrad i strukturerade eller mindre strukturerade aktiviteter har en inverkan på ungdomarnas studieresultat och studieambitioner. Resultatet från studien presenteras i tabell 3:1 nedan.

Tabell 3:1 - Aktivitetsstruktur

Aktivitet	Exempel	Studieresultat	Studieambitioner
<i>Välstrukturerade aktiviteter</i>	Idrottsklubb, kulturell/ religiös förening, politiskt parti, etc.	Positiv effekt på studieresultat (mellan 2,2** och 2,8**)	Viss positiv effekt på studieambitioner (mellan 0,08** och 0,11**)
<i>Mindre strukturerade aktiviteter</i>	Kravlöst "häng"	Tydlig negativ effekt på studieresultat (-4,7**)	Viss negativ effekt på studieambitioner (-0,1**)
<i>Ostrukturerade aktiviteter</i>	"Hemmasittare"	Mycket tydlig negativ effekt på studieresultat (-17,4**)	Negativ effekt på studieambitioner (-0,621**)

Tabellen ovan nedan redogör för inverkan på studieresultat och studieambitioner för de ungdomar som deltar i de olika typerna av aktiviteter. Effekten har kontrollerats för klassbakgrund, kön, hälsa, samt migrationsbakgrund. Från tabellen kan vi utläsa att graden av struktur har en positiv effekt på studieresultat och studieambitioner² bland de undersökta ungdomarna. Att inte engagera sig i aktiviteter alls har märkbara negativa effekter på både studieresultat och studieambitioner (-17,4 respektive -0,621), men även **kravlöst "häng" har negativ effekt** på både resultat och ambitioner (-4,7 respektive -0,1).

Den huvudsakliga lärdomen från detta resultat framstår tydligt: **Ju mer struktur, desto bättre studieresultat och högre studieambitioner**. De som tar del av de effekter som strukturerade aktiviteter medför är främst unga från mer välbärgade förhållanden. Men att erbjuda unga från mer utsatta förhållanden samma möjligheter till struktur kan ha påtagliga stratifieringseffekter. **Små insatser kan få stora effekter**.

¹ Ungdomars Fritidsaktiviteter, 2020, Alireza Behtoui m fl, Studentlitteratur. Intervju & samtal med Alireza Behtoui, Forskare kring socialt kapital och fritidsaktiviteter

² Resultat räknas som slutförslag (max 320). Ambition räknas utifrån en flerfaktorsmodell.

Omvärldsexempel: Arena Satelliten

Arena Satelliten i Sollentuna kommun har funnits sedan 2009. Verksamheten riktar sig mot ungdomar mellan 16 och 20 år och har en tydlig kulturell inriktning, vilken inte sällan tar sig uttryck genom olika typer av ungdomsproducerade evenemang såsom klubbar, evenemang, eller föreställningar. Medarbetarna i verksamheten är spridd i ålder, kompetens, kön samt geografisk förankring.

Könsfördelningen bland de besökande ungdomarna beskrivs som balanserad. Som orsak till detta anføres mängden strukturerade och planerade aktiviteter. Även om det finns viss ”häng”-verksamhet återfinns inte faciliteter såsom pingisbord, biljard eller TV-spel.

I närområdet finns en viss problematik kopplad till gängrelaterad kriminalitet. Verksamheten beskriver emellertid att man har en god samverkan med polis och ordningsvakter i området.

Aktivitetsbaserade grupper

Satellitens verksamhet har en tydlig kulturell inriktning bedrivs i så kallade aktivitetsbaserade grupper. Dessa grupper består av ungdomar som samlas kring en aktivitet eller ett tema och planerar, arrangerar och utför aktiviteter. Exempel på grupper är Producentgruppen, Ungdomar mot Våld, HBTQ+-gruppen och FN-gruppen.

Inte sällan samverkar dessa grupper, i synnerhet kring evenemang. Om exempelvis HBTQ+-gruppen vill anordna panelsamtal angående situationen för HBTQ-personer i Latinamerika engageras producentgruppen för planering och marknadsföring, teknikgruppen för att bistå med teknik, medan Ungdomar mot Våld engageras för att ombesörja säkerheten under panelsamtalet.

På Satelliten finns även Bankomaten, där ungdomar har möjlighet att ansöka om medel för projekt eller evenemang de vill genomföra. För att söka dessa medel krävs en formell projektansökan.

Det finns även viss ”hängverksamhet” i verksamheten, men med uttalat syftet är att dessa ungdomar ska slussas in i grupper eller aktiviteter. T.ex. finns gruppen *Satelliten Crew*, vilken fungerar som en slags bemanning för andra grupper.

Eget ansvar

Personalens uppdrag är att coacha, inspirera och vägleda ungdomarna i deras engagemang. Därutöver förväntas ungdomarna ta ett stort eget ansvar för deras engagemang och för verksamheten som helhet. Exempelvis kan ungdomar ta s.k. studiokörkort, med vilka de får tillträde till bokningssystem och till lokalen även tider då personalen inte är på plats.

De kurser ungdomarna genomgår och vissa av de aktiviteter ungdomarna genomför inkluderas efter utförande i ungdomarnas CV. Målsättningen är att de aktiviteter ungdomarna engagerar sig i ska få dem att växa som medborgare och bereda dem färdigheter vilka kan komma till nytta i arbetslivet.

Omvärldsexempel: Mixgården Hammarkullen

Mixgården ligger i Hammarkullen i Göteborg. Verksamheten har funnits sedan 1995 och riktar sig mot ungdomar mellan 16 och 21 år. Majoriteten av besökarna är emellertid i gymnasieålder. Mixgården beskrivs som något av en institution i området, som i övrigt delvis präglas av social och ekonomisk utsatthet.

Verksamhetens mål beskrivs som att erbjuda en meningsfull fritid, och sålunda ha en preventiv effekt på folkhälsa och trygghet för de besökande. Vad som ryms i begreppet ”meningsfull” definieras ytterst av de besökande ungdomarna, och verksamheten lägger således en stark betoning på ungdomsproducerad verksamhet. Att verka för en inkluderande gemenskap, där områdets ungdomar känner en tillhörighet till verksamheten, uppges vara en framgångsfaktor i detta.

Könsfördelningen bland de besökande uppges vara relativt jämn. En förklaring till detta beskrivs vara nära och goda kontakter med vårdnadshavare och med skola.

Stolthet och medskapande

Mixgården beskrivs som något av en institution i Hammarkullen. Detta innebär att de deltagande ungdomarna ska känna en stolthet över Mixgården, och en vilja att identifiera sig med gården. Bland annat arrangerar ungdomar med hjälp av personalen varje år en gala. Denna gala, Mixgalan, arrangeras i syfte dels att marknadsföra verksamheten, men också i syfte att synliggöra goda insatser som görs i området. Bland annat delas det ut pris till årets förälder i Hammarkullen.

För att de besökande vidare ska känna ett ägarskap över verksamheten ska alla besökande ungdomar ha ett medlemskort, vilket införskaffas för en symbolisk summa. Detta beskrivs som ett framgångsrikt tillvägagångssätt i att få ungdomarna att ta ansvar både för lokalen och för verksamheten. Ungdomar planerar, utför och utvärderar egna aktiviteter och fyller på så sätt verksamheten med innehåll. Äldre ungdomar utbildas även till ungdomsledare, och anordnar aktiviteter för yngre ungdomar.

Tjänstepersonsrollen

Personalen på Mixgården är alla utbildade fritidspedagoger. Den stora majoriteten av medarbetarna på träffpunkterna härstammar inte från området. Detta beskrivs som en viktig faktor i att säkerställa att personalen är trygg med att sätta gränser och se till att regler efterföljs i verksamheten.

Vidare har personalen utarbetade samverkanskanaler med skola och socialtjänst. Dessa används bland annat i händelse av att personalen uppfattar indikationer på att någon av de besökande ungdomarna är ”på glid”, dvs är utsatt för en ansevärd mängd riskfaktorer. I värsta fall upprättar personalen en orosanmälan.

Personalen har vidare en god och utarbetad kontakt med vårdnadshavare för de ungdomar som befolkar Mixgården. Detta beskrivs som en framgångsfaktor i att etablera en positiv bild av verksamheten i området, och därigenom marknadsföra verksamheten.

Omvärldsexempel: Albys hjärta

Efter valet 2018 fattade Botkyrka kommun beslut om att stänga samtliga av kommunens fem mötesplatser med målgrupp 16–23 år. Detta beslut fattades med bakgrund mot en tidigare utvärdering, vilken inte kunde visa att mötesplatserna hade haft en positiv effekt mot studier och arbete och som föreslog tydligare riktlinjer för verksamheterna. Vidare uppges vissa av mötesplatserna ha präglats av otrygghet, och samverkan mellan polis och personal på mötesplatserna beskrivs ha varit begränsad.

Sedan stängningen har emellertid en mötesplats benämnd Albys Hjärta slagit upp portarna. Denna verksamhet bedrivs i nära samverkan med socialförvaltning och arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen. Verksamheten är helt aktivitetsbaserad och bedrivs med målsättningen att deltagarna skall stimuleras till studier och/eller arbete. Målgruppen är ungdomar i 16–19 års ålder.

Politiskt beslut

Beslutet att stänga samtliga kommunens mötesplatser ska beskrivas som strikt politiskt. Den utredning som hade gjorts förordade inte fullkomlig stängning som ett alternativ, och det var huvudsakligen kring en av de fem mötesplatserna där det återfanns en beskriven trygghetsproblematik. Utan en övergripande utredning är det svårt att bedöma vilken effekt stängningen har fått på tillvaron för ungdomarna i kommunen.

Aktivitetslotsar

Den kommunala fritidsverksamhet som idag finns för kommunens 16–19-åringar är Albys hjärta. Verksamheten är belägen i samma hus som en av kommunens fritidsgårdar med målgrupp 13–16-åringar. Därutöver kamperar projektet BASUN, som riktar sig till UVAS, i lokalen under dagtid.

Verksamheten är fullständigt aktivitetsbaserad, och det saknas utrymme för ”häng” i lokalen. Lokalen är däremot utrustad med gym, danssal/träningssal, samt studios för musikproduktion.

Personalen har i uppdrag att agera som aktivitetslotsar. Detta uppdrag utgörs av att guida besökande ungdomars engagemang till föreningar, grupper eller projekt som engagerar sig inom det område ungdomarna är intresserade av. Därutöver skapar personalen egna aktiviteter i form av exempelvis yogapass, grundkurs i musikproduktion, eller gyminstruktion. Dessa aktiviteter schemaläggs och marknadsförs i regel via sociala medier.

Lärdomar?

Albys hjärta öppnade under senhösten 2019. Verksamheten hann med andra ord endast hålla öppet några månader innan Covid-19 bröt ut i Sverige och Folkhälsomyndigheten utfärdade rekommendationer om social distansering. Dessa rekommendationer har haft en tydlig inverkan på möjligheterna att marknadsföra och utveckla denna nyöppnade verksamhet. Med andra ord är det svårt och framförallt sannolikt för tidigt att utvärdera Albys hjärta.

Omvärldsexempel: Ungdomens hus 1200 kvadrat

I mitten av förra decenniet omgärdades ungdomsgården Ungdomens Hus 1200 kvadrat av en negativ bild. Gården, som är belägen i Tynnered, besöktes huvudsakligen av unga män och det fanns indikationer på att verksamheten delvis utgjorde en rekryteringsbas och eventuell grogrund för kriminalitet. Sjuktalet bland personalen var höga och verksamheten bestod i huvudsak av ostrukturerat ”häng”.

Verksamheten beskrevs sakna övergripande mål och syfte. Detta medförde att olika aktörer, såsom ungdomar, personal, förvaltningsledning, politik, och allmänhet, hade olika förväntningar på verksamhet. Detta, kombinerat med trygghetsproblematik, innebar begränsade förutsättningar att utveckla verksamheten.

Sedan dess har 1200 kvadrat förändrats till en mer aktivitetsbaserad verksamhet som utgår från främjande och ungdomsproduktion. Trygghetsproblematik och sjuktalet har minskat parallellt med att antal besökare har ökat.

Från förebyggande till främjande

I det omfattande omtag som förelåg blev det första steget att etablera ett tydligt gemensamt syfte med verksamheten. Detta syfte formulerades som att skapa förutsättningar för ungdomar att växa upp till lyckliga, empatiska och aktiva samhällsmedborgare. I detta syfte låg även en förflyttning för förebyggande till främjande. Istället för att arbeta för att ungdomarna i stunden inte skall utsättas för riskfaktorer blev devisen att ungdomarna skall bemötas med en positiv förväntan och beredas förutsättningar för att engagera sig på ett sätt som stimulerar välbefinnande, empati och aktivitet, på kort och lång sikt.

Utifrån detta syfte utarbetades ett arbetssätt där personalens uppdrag blev att skapa förutsättningar med utgångspunkt i att motivera och inspirera till aktiviteter som bygger på och förutsätter ungdomars engagemang och ansvarstagande. Denna devis bygger på att ungdomarna själva skapar innehållet i 1200 kvadrat.

Inget händer utan ungdomarna

Det nya syftet och arbetssättet innebar ett paradigmskifte för verksamheten. Att implementera detta var en process som krävde tydligt mandat från förvaltningsledning och politik, men också en omfattande uthållighet. Ungdomar började snart nog bemötas med en positiv förväntan och behovsinventerades utifrån denna. Huvudfrågan i denna inventering blev ”vad vill du göra?” och därefter ”vad behöver du för att göra det du vill göra?”.

Ungdomarna organiserade sig i grupper, satte egna mål och planerade själva aktiviteter. Personalens roll i detta blev att utgöra bollplank. Exempelvis anordnade ungdomarna själva caféverksamhet, där verksamhetens intäkter finansierade delar av en lägerresa utomlands.

Ungdomarna spelade vidare en stor roll i att marknadsföra 1200 kvadrat gentemot andra ungdomar. I synnerhet tjejer började besöka verksamheten mer än tidigare, såtillvida att det medförde en diskussion kring hur fler killar skulle kunna lockas till verksamheten.

Omvärldsexempel: Trainstation Vivalla

Trainstation är beläget i Örebroförorten Vivalla, vilket är klassificerat som ett utsatt område. Verksamheten har funnits sedan 2017 och är en del av Partnerskap Örebro. Trainstation ligger vägg i vägg med en fritidsgård och har ett preventivt uppdrag. Syftet beskrivs som att besökare ska växa i självkänsla, förmåga och förtroende.

Trainstation kan beskrivas som ett aktivitetshus, där målgruppen formellt är alla som är över tio år. Huvudsakligen besöks emellertid verksamheten av ungdomar från hög- och mellanstadium. Könslansen för de besökande beskrivs som jämn.

Verksamheten har en tydlig teknisk inriktning, och utrustningen på plats beskrivs som toppmodern. Målsättningen är att allt besökaren vill göra inom det digitala och tekniska fältet ska gå att göra inom Trainstations väggar. Sedan starten för tre år sedan har verksamheten utvecklats i en rasande takt.

Partnerskap Örebro

Partnerskap Örebro är ett samverkansinitiativ som startades som partnerskap Vivalla 2011, men som nu även inkluderar ytterligare fyra mer eller mindre socialt utsatta områden. Vid starten ingick tre kommunala förvaltningar, Förskola/Skola, Kultur-och fritidsförvaltningen samt Socialförvaltningen, samt de lokala fastighetsbolagen. Med tiden breddades partnerskapet till att även inkludera förvaltningen för utbildning, försörjning och arbete samt förvaltningen för sociala insatser. Även det lokala närings- och föreningslivet och polisen inkluderades i högre utsträckning.

Initiativet är en kraftsamling där parterna gemensamt arbetar mot målsättningar såsom måluppfyllelse i skolan, attraktiv och trygg stadsdel, utbildning, arbete och integration, samt meningsfull fritid. Utifrån dessa målsättningar sattes med finansiering från kommunen och bostadsbolagen verksamheten Trainstation 2017.

Färdigheter förvärvas

Verksamheten på Trainstation har en tydlig teknisk inriktning med betoning på ungdomsproduktion. Verksamheten är bestyckad med modern teknisk utrustning, vilken de besökande använder för att producera eget innehåll. Personalen fungerar som ”digitala coacher” i ett initialt skede, men i regel eftersöker ungdomarna själva information om hur man går till väga för att exempelvis producera en låt, en video, eller ett digitalt konstverk.

Denna betoning på produktion och självständighet gör att ungdomarna förvärvar färdigheter inom de områden som intresserar dem. En del av besökarna har också börjat tjäna pengar på det de producerar, exempelvis genom annons-intäkter från Youtube. Den privata näringen har också börjat få upp ögonen för verksamheten. Exempelvis har gruvföretaget Epiroc rekryterat personer direkt från Trainstation.

Sammanfattande slutsatser

Detta kapitel redogör för sammanfattande slutsatser för träffpunkterna Reactor och Ungdomens hus baserat på informationen i de tillryggalagda kapitlen. Dessa slutsatser utgör sedan utgångspunkt för det sista kapitlet, nämligen rapportförfattarnas rekommendationer.

Otydlig målsättning och vision

Det saknas tillräckligt tydlig övergripande målsättning med träffpunkternas verksamhet. Detta vidimeras i intervjuer med både medarbetare, politiker samt förvaltningsledningen. Även besökande ungdomar och externa aktörer uttrycker att den övergripande målsättningen med verksamheterna är otydlig.

I utblicken är det påtagligt att en tydlig målsättning med verksamheten är en central del i att utveckla innehåll och arbetssätt som har en positiv effekt för de besökande ungdomarna. En tydlig målsättning underlättar dessutom samverkan och marknadsföring av verksamheten.

Frånvarande ledarskap och styrning

I intervjudelen ges flera indikationer på att ledningen och styrningen av verksamheten på träffpunkterna har varit bristfällig. Medarbetare ger uttryck för en uppfattning att man från ledningshåll delvis "lämnats därhän", förutom när incidenter inträffar. Externa aktörer i området anger å sin sida att det har varit svårt att få till en fungerande samverkan med ansvarig tjänsteperson för träffpunkterna.

Frånvaron i ledarskap är vidare en orsak till den förtroendebrist som upplevs råda mellan förvaltningsledning och medarbetare på träffpunkterna, vilka i många avseenden har fått "styra sig själva".

Bristande rutiner och uppföljning

Det finns ett utvecklingsbehov avseende arbetssätt och rutiner på träffpunkterna. Som exempel på detta kan nämnas användningen av arbetskläder, upprätthållandet av åldersgränser och statistikföring. Detta utvecklingsbehov är delvis en verkan av ett frånvarande ledarskap.

Brister i rutiner riskerar att föra med sig en personbundenhet och en godtycklighet i verksamheten. Detta går stick i stäv med en tydlig tjänstepersonsroll, vilken medarbetare på träffpunkterna behöver upprätthålla för att verksamheten och de besökande ungdomarna ska kunna utvecklas.

Låg grad av struktur

Avsaknaden av en tydlig målsättning är en orsak till att träffpunkterna till del präglas av kravlöst ”häng”. Uppfattningen är att ett behov och en önskan, inte minst från medarbetare vid träffpunkterna, om att arrangera fler och mer strukturerade aktiviteter som bygger på ungdomars engagemang. Vidare uttrycker vissa röster i enkätundersökningen en önskan om att engagera sig i aktiviteter där ”man lär sig något” på träffpunkterna. Det finns exempel på när sådana aktiviteter arrangerats på träffpunkterna, och dessa beskrivs som mycket uppskattade.

Forskningen pekar på att graden av struktur i fritidsaktiviteter har positiva effekter på de deltagandes studieresultat, ambitioner, och långsiktiga framgång. I flera av de andra undersökta liknande verksamheterna har ambitionen varit att aktivt motverka ”häng”, och istället guida eller lotsa in de besökande ungdomarna in i olika aktiviteter.

Huvudsakligen förebyggande

Arbetsättet och metodiken på träffpunkterna idag kan beskrivas som i huvudsak förebyggande. Andelen ostrukturerad ”häng”-verksamhet upplevs vara stor i förhållande till de exempel som studeras i utblicken, och många av de arrangerade aktiviteterna förefaller arrangeras av ungdomscoacherna. ”Häng” förefaller även vara det som mest efterfrågas av de besökande ungdomarna.

För att gå mot en mer främjande verksamhet krävs att de besökande ungdomarna förväntas ta ett ansvar för verksamhetens innehåll. I detta kan ungdomarna engagera sig i att planera, marknadsföra, genomföra och utvärdera aktiviteter och arrangemang.

Viktigt vardagsrum - men för få

Samtidigt är det av betydelse att erinra sig stadsdelens specifika förutsättningar. I Rinkeby-Kista finns det en socio-ekonomisk utsatthet i form av, exempelvis, trångboddhet. Utbudet av andra forum för extrafamiljära kontakter beskrivs därtill som begränsat av de besökande ungdomarna.

Dessa förutsättningar gör att behovet av verksamheter liknande träffpunkterna kan vara större i Rinkeby-Kista än i andra stadsdelar. Med det sagt kan vi i enkätundersökningen se att andelen ungdomar som besöker träffpunkterna är låg. Endast 13 procent av stadsdelens ungdomar uppger att de besöker någon av träffpunkterna minst månatligen. Över sjuttio procent av de svarande ungdomarna besöker aldrig träffpunkterna.

Delvis stigmatiserande bild

Det är sant att det har inträffat ett antal incidenter på båda träffpunkterna. Emellertid beskriver både besökande ungdomar och medarbetare verksamheterna som trygga. Dock finns det en bild i stadsdelen, bland förvaltningsledningen, samt hos politiken och polisen, som anger att verksamheten på träffpunkterna är otrygg eller rentav destruktiv för besökarna. Vissa menar till och med att träffpunkterna är en grogrund för kriminalitet, och att en polisfientlig stämning råder.

Denna bild av otrygghet och kriminalitet medför, oaktat sanningshalten eller omfattningen, en stigmatisering av träffpunkterna. Detta försvårar marknadsföringen av träffpunkterna och begränsar därmed möjligheterna att nå en bredare målgrupp, däribland kanske i synnerhet unga kvinnor.

Lokal förankring och homogen grupp

Det framkommer också i undersökningen att medarbetare vid träffpunkterna har en stark lokal förankring, och att detta ses som positivt av desamma. Dock framför både polis och andra intervjuade att en alltför stark lokal förankring kan försvåra rollen som tjänsteperson. Upplevd otrygghet och risk för repressalier om oegentlighet eller orosanmälan görs kan föreligga. Detta samtidigt som det finns en skyldighet som kommunalt anställd att, bland annat, sätta tydliga gränser och stödja ungdomar som förebilder. En alltför homogen personalgrupp kan försvåra detta. Vidare framför polisen i området att man upplever en viss ”tystnadskultur” bland medarbetare vid träffpunkterna. Utblicken vidimerar att en stark lokal förankring kan försvåra arbetet.

Det finns idag en risk att medarbetarnas kompetens uppfattas som homogen, vilket kan utgöra en begränsande faktor avseende ungdomsproduktion och möjligheten att testa på nya saker. Samtidigt framförs det av medarbetare att i synnerhet avsaknaden av en tydlig målsättning och brister i ledarskap medför svårigheter i att utnyttja och utveckla den kompetens, både akademisk och på andra sätt förvärvad, medarbetarna på träffpunkterna besitter.

För att lyckas med uppdraget att stödja ungdomar med olika förutsättningar och behov krävs sannolikt en bättre balans avseende exempelvis kön, ålder, lokalförankring, men även sannolikt kompletterande yrkesmässiga kompetenser.

Väldigt få kvinnor

Både statistiken från KEKS och enkätundersökningen ger en bild av att andelen kvinnliga besökare på träffpunkterna är låg. Detta vidimeras i intervjuer med ungdomar, medarbetare, förvaltningsledning samt med externa aktörer.

Den låga graden av struktur, där ”killgäng hänger”, är sannolikt en orsak till det ringa antalet besökande kvinnor. Även i den stigmatiserande bilden som delvis präglar träffpunkterna bor sannolikt en orsak. Vidare anförs könsfördelningen bland medarbetarna på träffpunkterna som en anledning till att få av besökarna är kvinnor. Ytterligare en anledning kan vara den begränsade kontakten mellan träffpunkterna och vårdnadshavare i stadsdelen.

Begränsad samverkan med andra aktörer

Samverkan med andra aktörer i området beskrivs som ytterst begränsad. I synnerhet relationen mellan polisen och träffpunkterna uppfattas som bristande. Samtidigt framhåller både ungdomscoacher och poliser att respektive part hade gagnats av tydligare strukturer för samverkan.

Vidare hade en fördjupad samverkan med stadsdelens andra verksamheter samt med det lokala föreningslivet kunnat gagna ungdomarna som besöker träffpunkterna. Dels genom en utvecklad närhet till olika arbetsmarknadsinitiativ såsom Studier & Arbete, men också genom en ökad kännedom om övrigt fritidsutbud i stadsdelen, samt eventuellt en ökad synlighet för träffpunkterna.

Begränsad kunskap om fritidsaktiviteter

Nästan hälften av de svarande anger att de har dålig eller ingen kunskap om de aktiviteter som finns i området. För 19-åringar anger så många som 43,3 procent som anger att de helt saknar kunskap om vilka fritidsaktiviteter som finns i området.

Samtidigt anger nästan två tredjedelar av de svarande att det finns väldigt eller ganska mycket av de aktiviteter man intresserar sig för i området. Andelen är högre för män, och förefaller därutöver avta med åldern. Därtill finns vissa geografiska variationer, där ungdomarna i Rinkeby och i Akalla upplever utbudet som mer begränsat.

Inkludering och lokalerna

Det finns en upplevelse av bristande inkludering från inte minst ungdomar, som ger uttryck för en uppfattning att förvaltningsledningen ej tar hänsyn till deras önskemål och synpunkter. Detta tydliggörs främst med flytten av Reactor till nya lokaler, med vilka det råder förhållandevis stort missnöje. De gamla lokalerna, slitenheten till trots, upplevdes av både ungdomar och medarbetare som betydligt mer ändamålsenliga.

Även lokalerna för Ungdomens hus har renderat utmaningar genom åren, och även beträffande dessa upplever ungdomar att beslut fattats utan att deras röster hörts. Detta påverkar förtroende och upplevelse av inkludering och att bli sedda.

Det krävs ett omtag

Sammantaget är bägge träffpunkterna i behov av ett omtag. Detta för att säkerställa att verksamheterna har en främjande effekt, men också för att förändra bilden av träffpunkterna i stadsdelen. En sådan utveckling är långt ifrån omöjlig, vilket exemplet från Ungdomens hus 1200 kvadrat illustrerar.

Rekommendationer

Detta kapitel redogör de åtta rekommendationer rapportförfattarna gör för den fortsatta utvecklingen av fritidsverksamheter riktade mot ungdomar 16-19 år i Rinkeby-Kista

1. ETABLERA EN TYDLIG MÅLBILD

I det omtag som krävs för träffpunkterna är det första steget att etablera en tydlig målbild. En sådan ska peka ut vad syftet är med verksamheterna och behöver besvara frågorna:

- Vad ska vi uppnå?
- Vilka är vi till för?
- Vad ska fokuseras på?

Målbilden behöver vara vedertagen och delas av medarbetare, förvaltningsledning och politik. Även ungdomar och externa aktörer ska ha kännedom om den övergripande målsättningen för träffpunkterna.

Med en tydlig målbild utvecklas förutsättningarna att styra verksamheten, tydliggöra förväntningar och ställa krav på medarbetare, förvaltningsledning och besökande ungdomar. Detta innebär vidare förutsättningar att utveckla verksamheten.

Startskottet på den förändringsresa som krävs måste vara att etablera en tydlig gemensam målsättning mot vilken samtliga berörda parter förväntas sträva

2. SÄKERSTÄLL ETT NÄRA LEDARSKAP

För att motverka den förtroendebrist som beskrivs råda mellan träffpunkterna och förvaltningsledningen krävs ett nära ledarskap för träffpunkterna. Ansvarig chef behöver åtnjuta medarbetarnas förtroende och utifrån det ”bygga samman” träffpunkterna med resterande delar av stadsdelsförvaltningen.

Vidare krävs ett nära ledarskap för att åtgärda de brister i rutiner som för närvarande delvis finns i verksamheterna. Ansvarig chef behöver kunna etablera en förståelse och en respekt för att rutiner och riktlinjer följs av alla medarbetare.

Slutligen blir ett nära ledarskap helt centralt i att driva på den förändringsresa som krävs. En tydligare målsättning medför tydligare förväntningar vilket kommer att nödvändiggöra utveckling av metoder och arbetssätt. Att implementera dessa kräver ett ledarskap som bygger på närhet, tydlighet, lyhördhet och tillit. Men också utkrävande av förväntningar och ansvar av medarbetarna på träffpunkterna.

För att svara upp mot de ökade förväntningar en tydligare målbild för med sig krävs utveckling av metoder och arbetssätt. Detta nödvändiggör ett nära ledarskap

3. FÖRTYDLIGA TJÄNSTEPERSONSROLLEN

Medarbetare på träffpunkterna är till syvende och sist kommunalt anställda och ingår i den kommunala organisationen. Detta medför ett ansvar gentemot verksamheten och besökande, men också gentemot externa parter såsom polisen. Detta ansvar behöver förtydligas på träffpunkterna. Alla medarbetare behöver uppfattas som kommunanställda och som vuxna förebilder som sätter gränser och ledsagar ungdomarna i sin utveckling, snarare än som ”kompisar” till de besökande vilket delvis beskrivs förekomma idag.

Vidare kan det aldrig råda några tvivel om huruvida uppsatta rutiner och riktlinjer beträffande exempelvis åldersgränser, arbetskläder eller statistikföring ska följas. I detta spelar naturligtvis det nära ledarskapet en central roll, då det understryker en förväntan på att, exempelvis, statistik förs på ett korrekt sätt.

En tydligare tjänstepersonsroll möjliggör också utvecklade rutiner såsom en mer avancerad styrning och uppföljning för att överblicka och säkra verksamhetens utveckling. Ett exempel är besöksstatistik som skulle kunna säkras genom att besökande ungdomar loggar in vid besök.

För att förtydliga förväntningarna på medarbetare och skapa förtroende för verksamheten som helhet behöver rollen som tjänsteperson tydliggöras på träffpunkterna

4. FRÄMJANDE, AKTIVITETSORIENTERAD VERKSAMHET

Träffpunkterna behöver göra en resa mot en mer främjande och aktivitetsbaserad verksamhet. En för omfattande andel ostrukturerat ”häng” riskerar att alienera potentiella besökare med faktiska behov av fler extrafamiljära kontaktytor. Dessutom riskerar avsaknaden av struktur att medföra att deltagarna presterar sämre i skolan och ser mörkare på sina framtida studier eller livsmöjligheter.

Verksamheten bör därför införliva en större grad av struktur. Detta kan exempelvis göras med en ökad nivå av schemaläggning av aktiviteter.

Därutöver bör verksamheten stimulera främjande aktiviteter som bygger på och förutsätter ungdomarnas eget engagemang och ansvarstagande. Sådana främjar ungdomarnas ansvarstagande och ökar deras självkänsla. Detta kan underlätta övergången till arbetslivet, och den stigmatiserande bilden av träffpunkterna kan motverkas. Ställ krav och stötta!

Träffpunkterna behöver göra en resa mot en mer strukturerad, främjande och aktivitetsorienterad verksamhet där besökande ungdomar förväntas ta ansvar för aktiviteter

5. KOMPLETTERANDE KOMPETENSER & HETEROGENITET

För att lyckas med en främjande aktivitetsorienterad verksamhet med en målgrupp som har olika förutsättningar och behov krävs en personalgrupp med olika och kompletterande kompetenser. Medarbetare har utöver tjänstepersonsrollen ett uppdrag att stimulera olika typer av engagemang, att visa på olika typer av möjliga vägar, samt att vara förebilder. Medarbetare behöver även ha möjlighet att utnyttja och utveckla dessa kompetenser.

Därutöver behöver personalgruppen vara mer heterogen avseende attribut såsom ålder, kön, lokalförankring och intressen. Detta möjliggör ett större utbud av förebilder för de besökande, och kan vidare bidra till en uppfattning om en mer tillåtande och öppen miljö, kanske i synnerhet bland unga kvinnor i stadsdelen.

Att blanda upp lokalförankringen bland medarbetarna med personer från andra områden kan slutligen ha lindrande effekter på medarbetarnas eventuella utsatthet, vilket i sin tur kan underlätta ett förtydligande av tjänstepersonsrollen.

För att lyckas med en främjande och aktivitetsorienterad verksamhet, och för att minska medarbetarnas eventuella utsatthet, krävs en heterogen personalstyrka med kompletterande kompetenser

6. FLER KVINNOR

Andelen kvinnor som idag besöker träffpunkterna är anmärkningsvärt låg. Som orsak till detta anförs bland annat en uppfattning om att träffpunkterna är mansdominerade, vilket medför en känsla av att som kvinna inte känna sig välkommen. Detta är ett problem som behöver motverkas.

Ett större mått av främjande och strukturerad verksamhet kan vara en framgångsrik strategi för att attrahera fler kvinnor till att besöka träffpunkterna. Vidare kan en jämnare könsbalans bland medarbetarna på träffpunkterna vara en framgångsrik strategi.

Den enskilt viktigaste förflyttningen för att attrahera fler kvinnliga besökare är emellertid sannolikt att förändra den delvis stigmatiserande bilden av träffpunkterna. Detta kan göras genom en mer aktiv och målinriktad marknadsföring, men också genom samverkansinitiativ med andra i stadsdelen etablerade aktörer.

Andelen kvinnliga besökare på träffpunkterna behöver stärkas. För att realisera detta krävs struktur, jämnare könsfördelning bland medarbetare samt, i synnerhet, en förändrad bild av träffpunkterna

7. UTVECKLA LOKALERNA I SAMVERKAN

Lokalerna för Ungdomens hus har sedan starten betraktas som temporära. Detta till trots har verksamheten bedrivits i samma lokaler, vilka beskrivs som olämpliga för ändamålet, under tio års tid. Medarbetare och förvaltningsledning beskriver svårigheter att få en överblick i lokalerna, vilket har effekter på den upplevda tryggheten. Översynen har även visat på nackdelar i lokalernas belägenhet.

Reactor har relativt nyligen försetts med nya lokaler. Även dessa beskrivs emellertid ha brister. Först och främst upplevs lokalerna som ”myndighetsaktiga”. Vidare saknas funktioner såsom kök, vilket försvårar aktiviteter såsom bakning, matlagning, möjlig caféverksamhet etc. Slutligen kan läget för lokalerna behöva ses över utifrån målsättning och aktivitetsinnehåll. Geografiskt läge i centrum försvårar t ex idrottsaktiviteter och andra aktiviteter såsom vandringar och grillning. Det kan också finnas en trygghetsaspekt att ta i beaktande med träffpunkter i centrummiljö.

I omtaget som krävs för träffpunkterna bör en utveckling av lokalerna ske, med utgångspunkt i målsättning för verksamheterna, och i dialog med medarbetare och besökande ungdomar.

Båda träffpunkterna är i behov av utvecklade lokaler för att kunna bedriva en ändamålsenlig verksamhet

8. INKLUDERA OCH SKAPA FÖRTROENDE

I det omtag som förestår träffpunkterna är det centralt att förvaltningen inkluderar både medarbetare på träffpunkterna och stadsdelens ungdomar, såväl besökande som icke-besökande.

Medarbetare på träffpunkterna behöver uppfatta en lyhördhet och ett värdesättande från förvaltningsledningen. Ungdomar behöver uppleva att deras åsikter betyder något och att de har möjlighet att påverka verksamheten. Detta i sin tur bedöms kunna rendera positiva effekter på både kännedomen om, och antalet besökare på, framtida träffpunkter för ungdomar i Rinkeby-Kista.

Utveckla och ”bygg” Rinkeby-Kistas framtida träffpunkter i samverkan och dialog med stadsdelens ungdomar och medarbetare

Bilaga 1 - Tidigare utredningar

Tre nedslag

Startpoint har tagit del av tre tidigare utredningar av träffpunkterna.

- En av utredningarna kretsar specifikt kring Reactor och slutrapporterades hösten 2018.
- En av utredningarna är fokuserad på Ungdomens hus och är daterad till december 2016.
- Slutligen har Startpoint tagit del av en utredning med fokus på tjejers egenmakt. Utredningen är daterad till maj 2018.

Denna bilaga kommer att göra nedslag i var och en av dessa utredningar. Nedslagen fokuserar på övergripande analyspunkter samt rekommendationer eller utvecklingsförslag i utredningarna. Utredningarna ger förslag på utvecklingsområden för respektive verksamhet. Dessa utgörs bland annat av utvecklad polissamverkan, ökat fokus på delaktighet och ungdomsdrivna aktiviteter, tydligare målstyrning, samt åtgärder som syftar till att öka andelen kvinnor som besöker träffpunkterna. Vissa av de utvecklingsområden och förslag som har lyfts i tidigare utredningar förefaller alltså vara relativt aktuella.

Ungdomens hus 2016

Senhösten 2016 gjorde Rädda Barnen en anmälan till Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning beträffande Ungdomens hus. Anmälan gjorde gällande att kampsport förekommit i olämplig form i träffpunktens lokaler, samt att medarbetare på Ungdomens hus ska ha brukat våld gentemot besökande ungdomar. Anmälan blir uppmärksammas medialt och stadsdelen vidtar åtgärder genom att sätta både en intern och en extern utredning³.

Den externa utredningen färdigställs i december 2016 och gör gällande att

- Verksamheten på Ungdomens hus är välplanerad och genomförs av en sammansvetsad personalgrupp.
- Träffpunkten präglas av en tydlig värdegrund och ett positivt bemötande, och personalen tar tydligt avstånd från våld.
- Samspelet mellan medarbetare och ungdomar förefaller fungera väl.
- Det råder nolltolerans beträffande våld, svordomar och s.k. ”skojbråk”.

Utredningen finner inget stöd för att det skulle förekomma våld mellan personal och ungdomar, och att det material som presenteras i utredningen snarare pekar på det motsatta. Däremot lyfter utredningen ett antal framtida möjliga utvecklingsområden. Dessa utgörs av:

- Fler tjejer i verksamheten.
- Mer kommunikation och information till föräldrar, både med anordnade föräldrabetänk och kontinuerliga informationsutskick.
- Fler aktiviteter och arrangemang som syftar till ökad delaktighet, inflytande och ansvarstagande hos ungdomarna.
- Fler aktiviteter utanför Rinkeby.

³ *Extern utredning av Ungdomens hus i Rinkeby, 2016-12-07, Krut AB

Reactor 2018

2018 genomfördes en extern uppföljning⁴ av Reactor. Bakgrunden till denna utredning beskrivs som att ordningssituationen kring Reactor stundtals har uppfattats som stökig och vidare att verksamheten har varit stängd i perioder. När uppföljningen genomfördes hade planering av flytt av verksamheten initierats.

Den externa uppföljningen lyfter följande analyspunkter:

- Planering, uppföljning och utvärdering av verksamheten är i behov av utveckling. Verksamhetens mål behöver tydliggöras.
- Vidare behöver de aktiviteter som genomförs ha en tydlig koppling till målen.
- Metoder för coachning av besökande ungdomar behöver utvecklas.
- Innehåll och verksamhetsidé bör utvecklas i samarbete med stadsdelsförvaltningen, Ungdomens hus, samt gärna Fryshuset i Husby.
- Ett närmare ledarskap, vilket möjliggör punkterna ovan samt en utvecklad schemaläggning och en mer effektiv användning av personella resurser.
- Högre kompetenskrav på medarbetare.
- Utvecklad samverkan med polisen.
- Uppföljningen föreslår även att en flytt av verksamheten bör föranledas av en tydlig verksamhetsidé. Vidare lyfter uppföljningen vikten av att ungdomar får komma till tals angående flytten.
- Slutligen föreslås med anledning av den eventuella flytten en konsekvensanalys beträffande kvinnors deltagande.

Tjejers egenmakt: 2017

Denna utredning⁵ sjuöptes i enlighet med stadsdelsnämndens mål om att öka antalet flickor i ungdomsgårdar, träffpunkter och parklekar. Utredningen visar på att kvinnor besöker träffpunkterna i betydligt lägre utsträckning än män, samtidigt som unga kvinnor i stadsdelen bedöms ha ett större behov av aktiviteter för en meningsfull fritid i förhållande till andra stadsdelar eller andra kommuner. Utredningen lyfter att träffpunkterna kan utgöra den enda möjligheten till meningsfull fritid som unga kvinnor i stadsdelen har.

Emellertid beskrivs kvinnor inte betrakta träffpunkterna som en naturlig mötesplats. Orsakerna till detta anges bland annat vara maskulinitetsnormer och förekomst av sexism på träffpunkterna, men även bristande information, begränsad strukturerat innehåll, samt en stigmatiserande bild av träffpunkterna. Även den låga andelen av kvinnor bland medarbetarna beskrivs som en anledning. Samtidigt finns det en grupp kvinnor som upplever träffpunkterna som trygga och besöker dem frekvent.

För att säkerställa kvinnors behov av och tillgång till en meningsfull fritid menar utredarna att det krävs stabila arbetsrutiner och metoder som främjar delaktighet, jämställdhet och jämlikhet. En framgångsfaktor i detta beskrivs vara trygga och heltidsanställda medarbetare som utmanas och utvecklas. Vidare framför utredarna att det finns ett behov av att aktivt arbeta med maskulinitetsnormer bland de besökande unga männen. Utredningen föreslår även att en separatistisk mötesplats för unga kvinnor och transpersoner bör öppnas i området. Denna mötesplats bör, enligt utredningen, ha intersektionell, feministisk värdegrund.

⁴ * Uppföljning av verksamheten vid ungdoms- och kulturhuset Reactor i Husby, 2018-09-07, Planum

⁵ *Tjejers egenmakt i Rinkeby-Kista, 2018-05-24, Stockholm Stad

Bilaga 2 - Enkät

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning vill med denna enkät samla in ungdomars önskemål och tankar kring hur en modern fritidsverksamhet för 16–19-åringar (Reactor i Husby och Ungdomens Hus i Rinkeby) bör se ut.

Dina idéer och tankar kommer att användas som underlag för att förbättra och utveckla en fritidsverksamheten mot unga i stadsdelen.

Frågor

1. Din ålder?

Yngre än 16

16 år

17 år

18 år

19 år

Äldre än 19 år

2. Din ålder?

Flicka/Kvinna

Pojke/Man

Annat alternativ/vill ej svara

3. Var bor du?

Akalla

Husby

Kista

Rinkeby

Annat område

4. Hur ofta går du till Ungdomens hus/Reactor?

Varje dag

Varje vecka

Varje månad

Några gånger per år

Aldrig

4.1 Hur kommer det sig att du besöker till Ungdomens hus/Reactor?

Jag umgås med mina vänner där

Jag gillar att träffa fritidsledarna

Jag har ingen annan plats att vara på

Jag gillar utbudet av aktiviteter/miljön

Det finns inget annat att göra i området

Jag studerar där

Annat (fritext)

4.2 Hur kommer det sig att du inte besöker Ungdomens hus/Reactor?

Jag har andra intressen som tar upp min tid

Jag har inga vänner där

Jag träffar hellre mina vänner på annan plats (t ex hemma)

Jag tycker inte aktiviteterna och/eller miljön är rolig

Jag är inte intresserad

Jag får inte för mina föräldrar

Annat (fritext)

5. Vilka aktiviteter är roligast/medverkar du mest i vid Ungdomens Hus och/eller Reactor?

(Fritext)

6. Vilka fritidsaktiviteter saknar du/önskar du mer av vid Ungdomens Hus och/eller Reactor?

(Fritext)

7. Vad är viktigt för dig för att du ska vilja besöka Ungdomens Hus och/eller Reactor?

(Fritext)

8. Vet du vilka fritidsaktiviteter som erbjuds i din närhet? (idrotter, föreningar, konserter, evenemang, fritidsgårdar m.m.)

Jag har god kunskap

Jag har viss kunskap

Jag har dålig kunskap

Jag har ingen kunskap

9. Vilken/vilka aktiviteter gör du helst på din fritid? (kryssa i max 3 alternativ)

Datorspel, E-sport/LAN, Tv-spel

Musik, sång, teater

Idrott inom förening/klubb (ex. fotbollsklubb, kampsport, gymnastik, dans, basket)

Idrott men ej i förening/klubb (ex. fotboll eller basket med vänner, cykling, gym, löpning)

Friluftsliv (scouter, vandra i skogen)

Film/bio/serier

Umgås med vänner

Lyssna på podcast och/eller läser böcker

Följa sociala medier och bloggare

Ute med vänner på caféer/restauranger/uteliv

Laga mat

Annat (fritext)

10. Hur många av de aktiviteter du är intresserad av att göra på fritiden finns i din närhet?

Väldigt mycket

Ganska mycket

Ganska lite

Väldigt lite

11. Vilka fritidsaktiviteter saknar du/önskar du mer av in din närhet?

(Fritext)

12. Finns det något ytterligare du vill framföra?

(Fritext)

Bilaga 3 - Respondentförteckning

Totalt har över 75 personer deltagit i intervjudelen av undersökningen, antingen i intervjuer eller i fokusgrupper. Nedan följer en förteckning av de funktioner som har deltagit i undersökningen.

Politiker

- Ordförande Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd
- Vice ordförande Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Förvaltningen Rinkeby-Kista

- Stadsdelsdirektör
- Avdelningschef, Förebyggande socialtjänst & fritid,
- Enhetschef, Ungdomsgårdar
- Enhetschef, Träffpunkter och Studier & Arbete
- Biträdande Enhetschef, Träffpunkter
- Enhetschef, Preventionsenheten
- Samordnare våldsprevention
- Preventionssamordnare
- Strateg Säkerhet- och brottsförebyggande
- Samordnare Studier & Arbete
- Utredare, Förebyggande socialtjänst & fritid
- Strateg, Förebyggande socialtjänst & fritid
- Samordnare fältgruppen
- Medborgarvärd
- Fältassistent
- Facklig representant
- 2 ungdomscoacher ungdomsgårdar

Träffpunkterna Reactor & Ungdomens hus

- 5 ungdomscoacher och arbetsledare vid Reactor
- 6 ungdomscoacher och arbetsledare vid Ungdomens hus

Fokusgrupper

- Flera fokusgrupper med ungdomar, besökande & icke besökande. Totalt 26 medverkande

Externa parter

- Rektor Rinkebyskolan
- Representant Akropol
- Representant Fryshuset
- Representant Framtid Stockholm Järva
- Representant Folkets Husby
- Representant Rinkeby folkets hus
- 3 Poliser verksamma i området
- Kommunpolis Polisen
- Jobbtorg unga Kista
- Verksamhetsansvarig KEKS
- Professor i sociologi och utbildning, Södertörns högskola

Översyn träffpunkterna Reactor & Ungdomens hus

- Verksamhetschef kultur & fritid, Botkyrka kommun
- Verksamhetsansvarig Mixgården, Hammarkullen
- Verksamhetsansvarig samt personal Arena Satelliten, Sollentuna
- Verksamhetsansvarig Trainstation, Örebro
- F.d. Verksamhetsansvarig ungdomens Hus 1200 kvadrat, Frölunda Göteborg
- Ungdomskonsulent Arena 29, Majorna-Linné Göteborg